N:o 10–11
1939

Uusi HUOMEN

»ÄLKÄÄ ANTAKO TULEN SAMMUA«

VIIME VAALEISSA:

400,000 naista ajatteli:

„Mitä se minulle kuuluu, kuinka maata hallitaan", — eikä äänestänyt lainkaan.

500,000 naista päätti:

„Mitä me naiset siitä ymmärrämme, kuinka maata hallitaan" — ja veti viivansa miesten listalle.

100,000 naista ymmärsi:

„Meillä naisillakin on vastuu siitä, kuinka maata hallitaan" — ja äänesti naisehdokasta.

Jämsän Lottaravintola
ja
KANSALLISTALON MATKUSTAJAKOTI
Huoneet siistit ja ajanmukaiset. — Hinnat kohtuulliset. — Paras laatuaan paikkakunnalla.

LAPUAN LOTTIEN
RAVINTOLA-KAHVILA kunnantalolla sekä **KAHVILA Tapiolan talossa rautatieylikäytävän luona.**
Hyvää ruokaa, maukkaita kahviannoksia, makeisia, jäätelöä y.m.

RAITTIUS-RAVINTOLA
MATKAILUKOTI SAMPO
(Ent. Raittius-Hotelli.)
Hämeenlinna. Rantakatu 3. Puhelin 204.

KAHVILA
MUSTA KARHU
Pori — Valtakatu 2
tarjoaa asiakkailleen hyvää kahvia viihtyisässä huoneustossaan.
Ulkotilaukset nopeasti puhelimella 990.

ISÄNMAALLINEN NAINEN!

Muista velvollisuutesi heinäkuun 1. ja 3. p:nä! Jos olet silloin poissa kotipaikkakunnaltasi, muista hankkia vaaliote!

TILATKAA
Uusi Huomen
Tilaushinta tästä vuoden loppuun vain 25 mk.

Uusi HUOMEN

ISÄNMAALLIS-KANSALLINEN NAISTEN LEHTI

Toimitussihteeri: ELSA VUORJOKI
Taloudenhoitaja: TYYNI LEISIO

HILJA RIIPINEN, päätoimittaja
Toimituskunta:
ELNA HETEMÄKI, VIOLA KUISTIO
ANNA POHJANHEIMO, EEVI SOLANNE
Julkaisija: KUSTANNUS-OY. RASTI

TOIMISTO: Helsinki
Neitsytpolku 7
Puh. 64159 Klo 10—13
Tilaushinta vsk. 40: —

N:o 10—11 22. 6. 1939

Isänmaan puolesta

Valtiollisilla vaaleilla on tällä kerralla tavattoman suuri merkitys.

Viime vaaleissa sadattuhannet ihmiset jättivät äänioikeutensa käyttämättä, niiden joukossa 400.000 naista. Moni kai ajatteli: Yhdentekevää, yksi ääni sinne tai tänne. Yksi ääni voi kuitenkin ratkaista kansan kohtalon — se on yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden kohtalokkuus.

Eräs seikka on jokseenkin varma: vasemmisto käyttää äänioikeuttaan, tuntee punaisen viivan mahdin. Marxilaiset valtasivat viivoillansa jo viime kerralla 84 paikkaa eduskunnan kahdestasadasta. Uhkaavat vallata enemmän. Olisiko ihme! Puolue-elämähän on niin oudolla kohdalla, että keskustapuolueilla, maalaisliitolla ja edistyksellä, jotka ovat jakaneet hallituspaikat marxilaisten kanssa, on nyt päähuolena yrittää pestä marxilaispuoluetta, että se edes näyttäisi hallituskelpoiselta. Niin matalalla on puoluesurkeus.

Sosialidemokraattisen puolueen kasvu ja sen tukipuolueitten maalaisliiton ja edistyspuolueen kasvu johtaa varmasti tuhoa kohden. Kansanrintamasuuntaus on kaikkialla vienyt sekasortoon ja kumoukseen. On hirvittävä onnettomuus maalle, että puolueitten johtajat ovat valtapyyteissään langenneet marxilaisverkkoon. Kansanrintama on kommunismin pääpaikassa keksitty keino maailmanvallankumouksen valmentamista varten.

M a a t ä y t y y p e l a s t a a. Niiden, jotka tämän tunnustavat, olisi pitänyt liittyä yhteiseen vaalirintamaan. Isänmaallisen kansanliikkeen syy ei ole, ettei yhdytty, kokoomuspuolue ei ole tahtonut. Sensijaan tiivistävät vastustajat rivinsä. Marxilaiset, sosialistit ja kommunistit toimivat kiinteästi yhdessä. Kommunistipuolue on tosin muka kielletty, mutta vaikuttaa sosialistiyhtymien sisässä ja toimii vilkkaasti, kuten sadat ilmitulleet vakoilu- ja maanpetosrikokset osoittavat. Yhteisrintama — sosialistit ja kommunistit yhdessä — on tällä kerralla moskovalaisen keskuksen ohjeen mukainen. Lähtökohta molemmilla onkin sama: Marxin oppi, päämäärä yhteinen: vallankumous. Nyt sitäpaitsi keinotkin samat: kansanrintaman kautta lopulliseen päämäärään: proletariaatin diktatuuriin.

Tätä ei vielä nähdä eikä uskota. Kansanrintamajohto ei vielä tunnu niin selvästi, ulkonaiset olot ovat sellaiset. Mutta kun se alkaa tuntua, pelastus ehkä ei ole enään mahdollinen. Kansanrintamapuolueitten kasvu tietää, että punaista ohjelmaa aletaan toteuttaa yhä enemmän. Siitä on jo näytteitä: Isänmaallinen nuorisotoiminta estetään. "Sosialismi viedään koteihin". Lapsia kootaan punaisille marxilaistaloille. Isänmaallisia viran- ja toimenhoitajia eroitetaan, kuten jo on tapauksia. "Kirkko on vihollinen, jota ei kannata sääliä." Puolustusvoimat, ennenkaikkea suojeluskunnat "puhdistetaan", mikäli jälkimmäiset saavat edes olla olemassa. Aktiivinen isänmaallinen työ kielletään, niinkuin viime marraskuun punaisena päivänä nähtiin. Suojelulaki, josta näissä vaaleissa erikoisesti on kysymys, pannaan voimaan ja riistetään sen varjolla kansalaisilta perustuslain oikeudet. Kotirauha jätetään hallitsevien mielivallasta riippumaan. Yksityisomaisuutta aletaan sosialisoida asteittain. Työehtosopimukset pannaan toimeksi, työläiset pakotetaan punaisen, kansainvälisessä johdossa olevan ammattiyhdistyksen orjuuteen j.n.e. Punainen "takatasku' on syvä ja laaja.

Voi, jospa nähtäisiin vaara, mikä kotejamme ja isänmaatamme vaanii!

Omasta kansastamme, meidän kalliista maastamme heitetään arpaa vaaliuurnalla

Uudenmaan ja Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin ehdokas:

Rehtori, fil.maisteri HILJA RIIPINEN

Lehtemme päätoimittaja ja IKL:n ainoa tähänastinen naiskansanedustaja on kyllin tuttu Uuden Huomenen lukijoille, mutta mielihyvin tuomme kuitenkin esiin hänen rikkaan työpäivänsä varrelta eräitä ansioita.

Hilja Riipinen, o.s. Metsäpolku, syntyi 30/6 1883 Oulujoella, tuli ylioppilaaksi Oulun jatko-opistosta 1902, suoritti opettajakandidaattitutkinnon 1905 ja fil. kand.-tutkinnon 1910. Opettajana hän on toiminut v:sta 1905 alkaen, v:sta 1906 Lapuan yhteiskoulussa, sen johtajana v:sta 1927. Lukuisia opinto- ja kongressimatkoja hän on tehnyt Euroopan eri maihin.

Hilja Riipisen ansioita yhteiskunnallisella ja valtiollisella alalla on mahdotonta suppeasti luetteloida. Lapua ja Etelä-Pohjanmaa ovat olleet lähimmät työmaat. Lapualla hän on ollut miltei kaikissa huomattavimmissa luottamustoimissa, kunnanvaltuuston jäsenyydestä alkaen. Maanpuolustustyö on erikoisesti ollut hänen sydäntään lähinnä. Niinpä hän on ollut Lotta Svärd-yhdistyksen Lapuan paikallisosaston puheenjohtajana v:sta 1919, Etelä-Pohjanmaan piirin piirijohtokunnan puheenjohtajana v:sta 1927 ja Keskusjohtokunnan jäsenenä vuosina 1923—1936. "Lotta Svärdin" syntysanat hän lausui 1928 ja oli sen päätoimittajana vuoteen 1936 saakka. Sitäpaitsi hän on ollut "Valkoisen kirjan" toimituskunnan puheenjohtajana ja kirjoittanut kirjasia sekä lukemattoman joukon artikkeleita sanoma- ja aikakauslehtiin.

Puhujana rehtori Riipinen on tunnettu ja suosittu. Etenkin marxilaisvaaraa vastaan hän on sydämensä koko lämmöllä koettanut herättää Suomen kansaa. Tässä suhteessa on Hilja Riipisen nimi ja toiminta tullut tunnetuksi kaikkialla. Ensimmäisenä ja ainoana naisena hän astui niiden miesten rinnalle, jotka nousivat päättävästi vaatimaan, että kommunismi tästä maasta oli lopullisesti hävitettävä. V. 1922 hän oli mukana etelä-pohjalaisessa lähetystössä, joka silloin ensi kerran kävi anomassa hallitukselta kommunistien toiminnan lopettamista. Syksyllä 1929 hän esitti eteläpohjalaisen lähetystön puolesta maan huolet tasavallan presidentille.

Eduskuntaan rehtori Riipinen valittiin jo v. 1930 ja on siitä saakka yhtä mittaa 9 vuoden ajan siellä edustanut tinkimätöntä isänmaallisuutta. Eri valiokunnissa hän on antanut tärkeän asiallisen osansa käytännölliseen eduskuntatyöhön.

Kun Uudenmaan naisilla jälleen on ollut onni saada lupautumaan ehdokkaakseen nainen, jolla on niin pitkäaikainen kokemus eduskuntatyössä ja niin pätevät näytteet työn suorituksesta esitettävänään, ovat he varmasti valmiit tekemään kaikkensa ehdokkaansa läpiviemiseksi. Hänen tinkimättömään ja palavaan isänmaallisuuteensa voi ehdokkaana aina luottaa. Tänä aikana tarvitaan eduskunnassa juuri hänenlaisiaan kyvykkäitä ja pelottomia taistelijoita.

---

heinäk. 1 ja 3 p:nä. Silloin on pantava sulku marxilaisvallan eteen, sen kauhean vallan, joka meidän täytyy muistaa kahdenkymmenen vuoden takaa. Punainen valta on sama tänäpäivänä — se on nähty monista maista, lähinnä rajan takaa hävitetyistä Inkeristä ja Karjalasta. Marxilaisuus on marxilaisuutta. Punainen on punaista. Itä on itä.

Sinä, joka rakastat isänmaatasi, lähde viemään sanaa vaarasta! Lähde hälyyttämään vaaliuurnalle jokainen lähimmäinen, jonka tunto kykenee heräämään!

Valtiollisesti meillä tuskin on ollut kohtalokkaampaa aikaa kuin kuluvat päivät. Mutta isänmaallisella kansalla ei liioin koskaan ole ollut suurempia mahdollisuuksia vaalivoittoon. Tämä kansa on ennenkin herännyt silloin kun kysymyksessä on ollut taistelu isänmaan puolesta punaista diktatuuria vastaan.

Hilja Riipinen

Kuopion läänin ehdokkaat:

Emäntä EVELIINA ALA-KULJU

ja rouva ANNA TERÄ

Eveliina Ala-Kulju on tuttu jokaisessa Suomen kolkassa ja hänen puhuja- ja kasvatustyönsä kantaa siunauksellista hedelmää tuhansien nuorten ja vanhojen sydämissä, jotka ovat tulleet hänen kanssaan tekemisiin tai kuunnelleet hänen sananjulistustaan.

Emäntä Ala-Kulju syntyi 27. 10. 1867 Lehtimäellä. Opinkäyntiin ei hänellä silloisissa oloissa ollut suuria mahdollisuuksia. Kansakoulua seurasi kiertokouluseminaari ja sen jälkeen hän oli kiertokoulunopettajana jonkin aikaa. Mentyään naimisiin hän miehensä kanssa matkusti Amerikkaan, josta heidän kuitenkin pian miehen sairauden tähden täytyi palata kotimaahan. Miehensä kuoltua elätti Eveliina Ala-Kulju kauppa-alalla toimien itseään ja tytärtään, kunnes muutaman vuoden kuluttua joutui naimisiin maanv. Ala-Kuljun kanssa Kuortaneelta.

Sammumaton tiedonhalu sai Eveliina Ala-Kuljun keräämään rikkaan elämänsä varrelta runsain määrin tietoja ja elämänkokemusta. Kotiseudullaan hän toimi monella tavoin oman kotikuntansa kunnallisen elämän ja henkisten rientojen kohottamiseksi. Kotipaikkakunta oli kuitenkin liian pieni niin elävälle persoonallisuudelle. Ensimmäisessä eduskunnassa 1907 hän oli jäsenenä aina vuoteen 1910 ja sittemmin 1914—1919. Mutta varsinaisen suuren elämäntehtävänsä emäntä Ala-Kulju suoritti monikymmenvuotisen puhujatoimintansa kautta, pääasiassa Kotikasvatusyhdistyksen palveluksessa. Kylästä kylään on hänen matkansa käynyt, pirtistä toiseen, ja kylmä on ollut se mieli, joka ei ole lämmennyt hänen sydämellisen ja innostavan puheensa vaikutuksesta.

Isänmaa, kotikasvatus ja naisen henkisen ja taloudellisen aseman kohottaminen, siinä ovat Eveliina Ala-Kuljun aatteellisen työn keskeiset kohdat, ja me voimme sanoa, että harva ihminen ja nainen on niin uhrautuvasti leiviskänsä käyttänyt ja harva niin runsaan hedelmän kantanut. Ihmisten siunaus, joitten harmaaseen elämään hän on lämpöä ja rikkautta tuonut, on kaunis palkka hänen elämäntyöstään.

Eveliina Ala-Kuljun ansioita ei tarvitse sen yksityiskohtaisemmin luetella. Mainitsemme vain vielä, että hän on innolla ottanut osaa myös IKL:n toimintaan sekä kotipaikkakunnallaan että oman ja muidenkin vaalipiirien tunnettuna puhujana.

Hänen listalleen ei ole vaikea isänmaallisen naisen vetää viivaansa.

Rouva Anna Terä, o.s. Rytkönen, on syntynyt maanviljelijän tyttärenä Keiteleellä 16. 4. 1874. Käytyään kansakoulun hän hankki tarmokkaan yksityisopiskelun kautta itselleen laajat yleistiedot, joita on käytännöllisessä elämässä jatkuvasti kartuttanut. Sitäpaitsi hän on suorittanut sairaanhoito- ja käsityöopettajakurssit.

Lotta-työ on ollut harrastuksista rva Terälle läheisin, ja on hän kuulunut lottiin vapaussodasta lähtien, toimien m.m. piiriesikunnan sihteerinä ja puheenjohtajana. Mutta sitäpaitsi on rva Terä tehnyt työtä sangen monilla muilla vapaan kansalaistoiminnan aloilla, joista mainittakoon raittius-, valkonauha-, diakonaatti- ja suomalaisuustyö. Valtiolliseen toimintaan hän on ottanut osaa jo Suomalaisen Nuijan naisosaston päiviltä asti ja kunnalliseen elämään hän myös ennätti perehtyä ollessaan Kontiolahden kunnanvaltuuston jäsenenä. Vapaussodan jälkeisistä harrastuksista mainittakoon vielä osanotto Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton työhön.

Rouva Terä on pitkäaikaisen ja tulosrikkaan työnsä kautta Pohjois-Karjalassa hyvin tunnettu. IKL:n Joensuun piirin eturivin naiselle ja lämpimälle isänmaanystävälle antavat maakunnan naiset luottamuksella äänensä tulevissa eduskuntavaaleissa.

Mamma Terää haastattelemassa

Koko Pohjois-Karjala tuntee "mamma Terän", jonka pieni, sydämellisesti hymyilevä olemus on nähty kaikissa isänmaallisissa riennoissa sielläpäin ja jonka velvoittavia sanoja on kuunneltu sadoissa tilaisuuksissa. Tällä kertaa on hän keskittänyt koko tarmonsa ja rakkautensa vaalitoimintaan, kiertäen, puhuen ja kirjoittaen.

Viimemainitussa touhussa tapasimme hänet Joensuussa Koskikatu 13:ssa IKL:n vaalitoimistossa suurten kirjepinojen ympäröimänä, kirjoituskoneen takaa. Aina auliina auttamaan hän näin uhrasi aikaansa "vaalisihteerinä". Tiedustelimme, mitä hänen työmaalleen kuului.

Mamma oli juuri palannut puhujamatkaltaan aivan rajan pinnasta, Ilomantsin Liusvaarasta ja kertoi tuoreimpia vaikutelmiaan. Toisaalta oli kokemus aina sama: puute ja kurjuus, peltoa kämmenen leveys, mutta toisaalta totesi ilmeistä nousua ja elävää isänmaallista henkeä. M.m. Liusvaarassakin oli juuri valmistumassa uusi suojeluskuntatalo, jota väestö rakkaudella pystytti. Nyt oli uittoaika parhaillaan, joten miesväki oli ollut töissä, mutta naisia oli kerääntynyt tuvat täyteen ja innokkaasti oli kyselty asioita, vaikka yleensä naiset pyrkivät olemaan poliittisesti arkoja. Poislähtiessä oli yhteinen toivomus: "A tule sie useimmih!" Kansakoulunopettajat tekevät hyvää kylvöä näissä rajapitäjissä, ja joku valistunut isäntämies voi saada paljon hyvää aikaan, samoin rajavartiosotilaat, jotka ovat kauttaaltaan oikean isänmaallisen hengen läpitunkemia ja väestön kanssa hyvin luottamuksellisissa väleissä. — Mamma oikein lämpeni puhuessaan pojistaan: "Käyn aina rajavartiostoissa matkoillani. Pojat juttelevat luottavaisesti kuin äitinsä kanssa. Kerran sain joululahjaksi kaksi metsoa heiltä, ja paperilapulle oli kirjoitettu vain "Mamma Terälle". Se oli mieluinen lahja minulle."

— Mikä asia teillä on lähinnä sydäntä?

— Rajaseututyö, aina vain rajaseutu! Kun on yli 20 vuotta, niinkuin minäkin olen, kiertänyt rajan läheisyydessä ja nähnyt sen hädän, ei voi olla puhumatta siitä kaikissa mahdollisissa tilaisuuksissa. Olen kulkenut kapulasiltoja reppu selässä ja köröttänyt satoja kilometrejä hevoskyydillä ennen tätä autojen aikakautta. Joka kylä on minulle tuttu Pohjois-Karjalassa. Mutta suurenmoisia hetkiä olen saanut viettää rajan kansan parissa.

Työ rajan hyväksi on vielä hapuilevaa, liian monen yhdistyksen käsissä, se pitäisi keskittää, vaikken vielä näe elintä, joka parhaiten rajaseudun huollon jatkuvasti järjestäisi. Pitäisi päästä paketti- ja rahaavustuksista ja käyttää ne varat kasvattavaan työhön. Rajan kansa täytyy opettaa itse itseään auttamaan, sille on järjestettävä kursseja, ammattiopetusta... Sosialistiset kunnat eivät suinkaan tue pyrkimyksiä hyvinvoinnin parantamiseksi, sillä kuta suurempi kurjuus, sitä parempi maaperä heille. Kansakin alkaa jo huomata sosialistisen komennon kehnouden. Niinpä eräs työläisen leski Liusvaarasta oli turhaan pyytänyt kunnan apua viidelle pienelle lapselleen ja vihdoin sanonut: "Taivaan valtakuntah ne ei piäs, piru ne perih!"

— Työntekijöiden vain täytyy aina muistaa, niin rajaseudulla kuin muuallakin, että heidän henkilökohtaisesta ryhdistään usein riippuu, saavuttaako heidän ajamansa asia kansan luottamuksen. Yksityiselämässään arvoton mies tai nainen saattaa vahingoittaa kauniinkin asian, minkä tehtävissä hän liikkuu.

— Koska Te eniten olette liikkunut juuri lottaasioissa, niin sanokaapa mielipiteenne lottatyöstä nimenomaan Pohjois-Karjalassa.

— Olin heti vapaussodan jälkeen perustamassa ensimmäisiä lottaosastoja täällä ja siitä saakka työtä jatkanut. Itse rajapitäjissä on lottatyö verraten uutta, mutta elinvoimaista. Henki on hyvä. Rajan läheisyydessä otetaan tämä työ vakavammin kuin muualla. Johtajasta tietenkin riippuu paljon, innostunut johtaja luo oman henkensä osastoonsa. Kaikki yhteiskuntapiirit ovat innolla mukana työssä. Pohjois-Karjalan lottapiirihän lahjoitti m.m. kokonaista 52.000 mk. viime vuonna invaliideille.

— Mitä sanotte kokemuksenanne Pohjois-Karjalan naisesta?

— Hän on kyllä kansallisesti valveutunut. Maanpuolustusasioissa Pohjois-Karjalan naisiin ei turhaan vedota. Siinä suhteessa he ovat ensiluokkaista ainesta.

E. V.

Älkää ostako muunnettua kauneutta.
Ostakaa *alkuperäiset* HMN *huonekalut.*

Viipurin läänin ehdokkaat:

Fil. maisteri
ARMI HALLSTEN-KALLIA
ja ylihoitaja
AILI ENGELVUORI

Fil. maisteri Armi Hallsten-Kallia on syntynyt Tuusulassa 1/7 1897, tullut ylioppilaaksi 1915 ja suorittanut fil.kandidaattitutkinnon 1922. Opintomatkoillaan hän on tutustunut melkein kaikkiin Euroopan maihin ja saavuttanut monipuolisen kielitaidon. Kutsuttuna hän on pitänyt esitelmiä sekä Euroopan maissa että Yhdysvalloissa.

Aluksi toimi maisteri Hallsten-Kallia yhteiskunnallisen huoltotyön alalla ollen vv. 1924—25 Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton nuorisohuollon tarkastajana ja v. 1926 Suomen Punaisen Ristin sihteerinä. V. 1926 hän lähti Geneveen Kansainliiton sihteeristön virkamieheksi. Kymmenen vuoden ajan hän oli Genevessä joutuen siellä mm. useihin eri luottamustoimiin. Kotimaahan palattuaan hän tuli Ajan Suunnan ulkomaanosaston toimittajaksi, mitä tointa hän edelleen hoitaa.

Ajan Suunnan lukijat voivat päivittäin todeta lehdestään maisteri Hallsten-Kallian laajan ja perusteellisen ulkopoliittisen asiantuntemuksen. Sama asiallisuus ja asiantuntemus antaa leiman hänen puheilleen ja lukuisille artikkeleilleen muissakin lehdissä.

Naisasialiikkeen eturivissä maisteri Hallsten-Kallia on seurannut äitinsä rouva Ilmi Hallstenin jälkiä. Jo v. 1925 hänet valittiin Suomen Akateemisten Naisten Liiton varapuheenjohtajaksi ja 1927 Suomen Naisyhdistyksen puheenjohtajaksi.

Myöskin IKL:n naisten toimintaan hän on ottanut hyvin aktiivisesti osaa. Mm. hän on nykyään Helsingin piirin naistyönjohtajana.

Aili Engelvuori on synt. 1891 Helsingissä, käynyt 8 lk. Kajaanin Yhteiskoulua, suorittanut Norjassa talouskoulun ja saanut Helsingissä sairaanhoitajatarkoulutuksen. Sairaanhoitajana Aili Engelvuori toimi yliopiston klinikoilla, pääasiassa korvaklinikassa, ja on vuodesta 1928 lähtien ollut ylihoitajana Oy. Yksityssairaalassa Viipurissa.

Ylihoitaja Engelvuori on suorittanut paitsi omalla alallaan myös monissa muissa yhteiskunnallisissa ja aatteellisissa riennoissa runsaan työpäivän. Hänen aloitekykynsä ja toimitarmonsa ulottuu erittäin lukuisiin yhdistyksiin, joissa hän on luottamustehtävissä. Hän on Suomen Sairaanhoitajatarliiton perustajajäsen ja johtokunnan jäsen sekä Viipurin paikallisyhdistyksen puheenjohtaja. Sitäpaitsi hän on toiminut Viipurin Punaisen Ristin, Rajaseudun Ystävien, lastenhuollon, suomalaisuusasian, naisasian, äitiyshuollon ja monen muun tärkeän asian hyväksi.

"Hyvä koti on kansamme ja sen tulevaisuuden pelastus", on Aili Engelvuori sanonut. Tämän ja muiden kauniita aiheita: naista, sairaita ja lapsia hyödyttävän työn eteen hän on uhrautunut, tahtoen palvelemalla tehdä työtä kansan hyväksi. Viipurin läntisen vaalipiirin naiset äänestävät varmaan sankoin joukoin omaa naisehdokastaan.

Sekä yhteiskunnallisella että valtiollisella alalla on maisteri Hallsten-Kallia tehnyt isänmaalleen hyödyllistä työtä. Karjalan naiset, jotka ovat ottaneet hänet omaksi ehdokkaakseen, tietävät, että hänen monipuolista asiantuntemustaan eduskunnassa tarvitaan.

HANNA LEVANTO:

KANSAMME ELINKYSYMYS

Uuden Huomenen seitsemännessä tämän vuoden numerossa luin nimimerkki E. V:n kirjoittaman artikkelin "Suuriperheisten puolesta", joka oli mielestäni niin asiapitoinen ja kiintoisa, että jäin sitä jälkeenpäin yhä miettimään.

Asia sinänsä, kysymys väkiluvun lisääntymisestä, on erittäin ajankohtainen, ja siitä on kirjoitettu paljonkin viime vuosina. Olemme monissa erilaisissa lehdissä ja julkaisuissa tutustuneet tilastoihin väkiluvun lisääntymisestä meillä ja muissa maissa. Ja olemme hämmästyen ja kauhistuen havainneet, miten meilläkin Suomessa jo selvästi nähdään väkiluvun kasvun pysähtymisen merkit.

Että tämä on kansamme elinkysymys, se aletaan kai nykyaikana jo oivaltaa verrattain yleisesti. Noin 30 vuotta sitten suhtauduttiin tähän kysymykseen aivan toisin. Silloin suorastaan opetettiin nuorisolle, että oli edesvastuutonta ja typerää, ja ennen kaikkea sivistymätöntä, tuottaa jälkeläisiä maailmaan enempää kuin aivan pienen sievän määrän. Niihin aikoihin suositteli kansantalouden professorikin kolmilapsijärjestelmää kuin ainakin tieteen tulosta, jonka pitäisi taata kansan taloudellinen hyvinvointi ja menestys. — Nyt käsitettäneen jokseenkin yleisesti, että tämä ja sen kaltaiset järjestelmät tietävät päinvastoin kansan perikatoa ja kuolemaa.

Nimimerkki E. V. Uudessa Huomenessa tuo esiin useita syitä lapsiluvun vähenemiseen ja myös sen huomiota ansaitsevan seikan, että asia on arkaluontoinen, koska emme koskaan voi tietää syitä jonkin perheen lapsivähyyteen. Se on ehkä useammin kuin luulemmekaan riippumaton vanhempien tahdosta. Mutta yksi asia on varma, kuten mainittu kirjoittajakin huomauttaa, meidän tulee kunnioittaa suuria perheitä. Sillä sellaisten perheitten vanhemmat ovat urheasti ja epäitsekkäästi ottaneet kantaakseen suuren taakan yhteiskunnan ja isänmaan hyväksi.

Epäilemättä kansan väkiluvun kasvu on ennen kaikkea naisten kysymys, sillä äidistä etupäässä riippuu perheen elinvoima tässä suhteessa. Missä ovat ne edellisen sukupolven kaltaiset terveet ja voimakkaat äidit, jotka jaksoivat synnyttää ja kasvattaa yhdeksän, kymmenen lasta? "Se on mahdotonta nykyään", sanotaan, "elintavat ja olosuhteet ovat niin toisenlaiset. Perheen talous ei voi nyttemmin kestää niin suurta lapsimäärää." Tämä on totta osittain, mutta eivätkö muuttuneet olosuhteetkin riipu meistä itsestämme, me olemme päästäneet elintavat muuttumaan niin huonoon suuntaan, että tämä on seuraus. Ajattelen omaa lapsuudenkotiani. Meitä oli kahdeksan lasta virkamiesperheessä. Tiedän että isäni sai jännittää kaikki voimansa hankkiakseen meille toimeentulon. Muistan miten äiti laski ja mietti saadaksensa varat riittämään. Me lapset tiesimme, että taistelu toimeentulosta oli ankara, ja koetimme parhaamme mukaan tulla toimeen niin vähän kuin suinkin rasittaen vanhempien kukkaroa. Liinavaatteet ommeltiin kotona ja menivät perintönä toiselta lapselta toiselle, samoin sukat, jotka olivat lujat ja kotikutoiset. Suutari teki kengät mittojen mukaan niin lujat, että ne menivät perintönä sisarelta toiselle, samoin kaikki muutkin vaatteet. Tästä huolimatta rohkenen sanoa, että olimme hyvin ja siististi puettuja. — Nämä samat muistot ovat tuttuja kaikille keskipolven ihmisille.

Ja kuinka on nyt! Sanokaamme suoraan, että olemme antautuneet ulkomaalaisten muotikauppiaitten puijattaviksi. Muotien nopea vaihtuminen, joita seuraamme kaikki kuin orjat, tekevät välttämättömäksi hankkia alituiseen uutta. Sitäpaitsi nämä salaiset valtiaamme, muotikauppiaat, pitävät huolen siitä, että kaikki on mahdollisimman heikkoa ja kestämätöntä. Heidän viimeinen keksintönsä on nyt siniset, punaiset ja keltaiset kengät, joilla ihmiset narrataan siihen, että joka puvun kanssa täytyy olla eri jalkineet. Vaatetapas tällaisissa olosuhteissa seitsemän, kahdeksan lasta!

Jos vanhemmat ymmärtäisivätkin vaaran, joka tässä muotihulluudessa piilee, on heidän

(Jatk. siv. 144.)

Turun ja Porin läänin ehdokkaat:

Fil. maist., rouva
HANNA LEVANTO
ja opettaja
SELMA SALMELA

Rouva Hanna Levanto, o.s. Lewon, on syntynyt Vaasassa 11. 11. 1892, tullut ylioppilaaksi Vaasan Jatko-opistosta 1911, suorittanut fil. kand. tutkinnon v. 1916 ja toiminut tuntiopettajana eri otteisiin Vaasan ja Turun kouluissa. V. 1917 hän solmi avioliiton lehtori E. Levannon kanssa.

Rouva Levanto on innolla ottanut osaa kotipaikkakunnallaan yhdistystoimintaan, ja on hänen työnsä erikoisesti nuorison hyväksi leimannut aina korkea isänmaallinen ja uskonnollinen mieliala.

Isänmaallisen kansanliikkeen hyväksi on rouva Levanto työskennellyt alusta lähtien ja hän sekä hänen miehensä ovatkin keskeisiä toimihenkilöitä Turun IKL:n toiminnassa. Rouva Levanto tunnetaan asiallisena ja voimakkaana isänmaallisena puhujana, mutta sitäpaitsi toimii hän säännöllisesti ja innolla käytännöllisessä järjestötyössä ja erikoisesti hän uhraa voimiaan ja aikaansa IKL:n naisten toiminnan hyväksi.

Turun puolen naiset ovat saaneet rouva Levannosta mitä parhaan edustajaehdokkaan, jonka käytännöllinen kokemus, isänmaallinen innostus ja asiallisuus ovat korkeata luokkaa.

Opettaja Selma Salmela on syntynyt Porissa 6/12 1889. Tultuaan ylioppilaaksi nykyisestä Porin tyttölyseosta v. 1910, hän toimi väliaikaisena opettajana parin vuoden ajan m.m. Kankaanpään kansanopistossa ja Porin kansakouluissa, kunnes lukuvuonna 1913—14 suoritti kansakoulunopettajatutkinnon Rauman seminaarissa. Syksyllä 1914 hänet valittiin Urjalan Matkun yläkansakoulun opettajaksi, jota tointa hän hoiti kolme vuotta. Sitten hän tuli opettajaksi ensin Rauman alakansakouluun ja vuotta myöhemmin yläkansakouluun, jossa hän toimii edelleenkin. Toimiaikanaan hän on ottanut osaa moniin erilaisiin opettajille järjestettyihin kursseihin.

Koulutyö ei kuitenkaan ole jäänyt opettaja Salmelan ainoaksi työmaaksi. Niinpä hän on m.m. toiminut parikymmentä vuotta Rauman lähetysyhdistyksen sihteerinä. Lottana hän on osallistunut Rauman paikallisosaston toimintaan, kuuluen nykyisin sen johtokuntaan. Valittiinpa hänet Rauman kaupunginvaltuustoonkin IKL:n edustajana.

Satakunnan naiset tuntevat opettaja Selma Salmelan ja tunnustavat hänet omaksi ehdokkaakseen, jolle luottamuksella voi antaa äänensä heinäkuun 1 ja 3 päivinä.

Ei riitä, että itse äänestätte!
Jokainen tuokoon mukanaan uuden äänestäjän!

Saksan naisten johtaja Rouva Gertrud Scholz-Klink

tarkastamassa Saksan naisten vapaaehtoisen työn tuloksia. Kuulemamme mukaan saapuu rouva Scholz-Klink lähiaikoina Suomeen.

Tervetuloa!

KANSAMME . . .

(Jatk. siv. 142.)

hyvin vaikeata taivuttaa lapsiansa tahtoonsa, jolleivät lapset itse asiaa käsitä. Tiedämme jokainen, miten vaikeata on olla puvussaan tai jossakin muussa asiassa erilainen kuin muut, ja mitä nuorempia olemme sitä vaikeampaa se on. Se olisi kuitenkin tarpeen taistellessa muotihulluutta vastaan. Ovathan tosin pojat jossain määrin vapaampia muotivaihetteluista, mutta on heilläkin heikkoutensa. Eipä kelpaa isän hyvinhoidettu ja erinomainen polkupyörä, se kun on vanhanaikainen.

Tämä asia tuntuu melko vähäpätöiseltä, miltei naurettavalta, mutta sillä on peloittavan suuri merkitys. Muotihulluus ja muotien nopea vaihtelu on suorastaan syynä siihen, että Suomen kansa ei jaksa kasvaa niin suureksi, että se pystyisi raivaamaan tämän suuren ja kauniin maan viljelykselle ja suojelemaan sen pitkiä rajoja idän barbaarivoimia vastaan.

Voimmeko me, Suomen naiset, sitten mitään tehdä asian auttamiseksi? Tuntuu tosiaan kuin olisimme aivan voimattomia suuria muotivirtauksia vastaan. Mutta varmasti voimme jotakin kukin kohdallamme, ja jos otamme asian puheeksi keskenämme, huomaamme monia seikkoja, joista olisi apua. Voisimme ehkä Uuden Huomenen palstoillakin keskustella tästä kysymyksestä, joka esiintyy joka kodin elämässä ja vaikuttaa niin huomattavasti koko kansan elinkelpoisuuteen.

Pohjimmaltaan on sittenkin kysymys väkiluvun lisääntymisestä uskon kysymys. Olen vakuutettu siitä, että ainoa, mikä voi Suomen kansankin tässä suhteessa pelastaa, on syvällinen herätys. Jos maamme isien ja äitien sydämissä herää jälleen usko Jumalaan, niin se muuttaa tilanteen. Mutta sen muutoksen saa aikaan vain todellinen, elävä usko, ja se on harvinainen. Missä ikinä tapaamme miehen ja vaimon, jotka uskovat, että Jumala johtaa niin heidän kuin heidän lastensakin elämän, siellä tapaamme myös perheen, jossa uskalletaan ottaa vastaan useitakin lapsia.

Muistuu mieleeni eräs tällainen harvinainen, nykyaikainen perhe. Yhdeksäs lapsi oli hiljattain syntynyt, kun perheen isä sai kutsun iäisyyteen. Ihmiset päivittelivät ja paheksuivat: "Miten anteeksiantamattoman edesvastuutonta!" — Se ei ollut edesvastuutonta. Se oli uskoa! Ja Jumala on näyttänyt voimansa. Tämä perhe on kamppaillut eteenpäin vuodesta vuoteen olematta kenellekään rasitukseksi, ja olen vakuutettu siitä, että tässä perheessä kasvaa parempia ja työkykyisempiä poikia ja tyttäriä kuin useimmissa muissa perheissä, sellaisissakin, joissa katsotaan välttämättömäksi varata joka lapselle suuret henkivakuutukset ja opintorahat jo pienestä pitäen, että heidän tulevaisuutensa olisi muka turvattu.

Enemmän uskoa me tarvitsemme, me Suomen naiset ja äidit. Se on ainoa, joka pelastaa meidät ja meidän kansamme. Se on ainoa, joka antaa sitä elämän rohkeutta, jota Suomen kansakin tarvitsee tullaksensa suureksi ja täyttääksensä sen tehtävän, jonka se on saanut suoritettavakseen.

Hämeen edustajaehdokkaat:

tohtorinrouva
SYLVI SARAJAS ja
opettaja
KIRSTI MERISALO

Isänmaallinen kansanliike on asettanut edustajaehdokkaakseen Hämeen l. eteläisessä vaalipiirissä mm. tohtorin rouva Sylvi Sarajaksen Lahdesta.

Rouva Sarajas on syntynyt Vihdissä 1898 helmikuun 13 pnä maanviljelijän tyttärenä. Ylioppilaaksi hän tuli 1916 Helsingin Uudesta Yhteiskoulusta. Käytyään Kauppakorkeakoulua hän toimi jonkun aikaa pankkialalla.

Vaikka rouva Sarajas onkin suuren perheen äiti, on häneltä liiennyt aikaa moniin hyviin harrastuksiin. Erikoisella lämmöllä hän on ottanut osaa lottatyöhön. Tällä hetkellä hän kuuluu mm. Lotta Svärd Etelä-Hämeen piirin piirijohtokuntaan ja on Lahden paikallisosaston puheenjohtaja. Myöskin Vapaussodan Rintamamiesliiton naisosaston toimintaan hän on osallistunut.

Kunnalliset tehtävät ovat hänelle jo monien vuosien aikana olleet läheisiä. Vuodesta 1936 alkaen hän on kuuluunut Lahden kaupunginvaltuustoon. Edelleen hän on Lahden tyttölyseon johtokunnan ja kaupungin kansakoulujen johtokunnan jäsen.

Isänmaallinen kansanliike on alusta lähtien saanut hänestä lämminsydämisen ja innokkaan kannattajan ja työntekijän. Alkuaikoina oli hänen kotinsa Lahden isänmaallisen väestön keskus- ja kokoontumispaikka. Nykyään rouva Sarajas kuuluu IKL:n neuvottelukuntaan ja Lahden paikallisyhdistyksen johtokuntaan. Hän oli jo viime vaaleissa edustajaehdokkaana saaden huomattavan paljon ääniä. Varsinkin lotat kokoontunevat yhä taajenevin joukoin hänen nimensä ympärille.

Kirsti Merisalo on syntynyt 25/9 1902. Ylioppilaaksi hän on tullut 1922 ja valmistunut kansakoulunopettajaksi 1923. — Nykyään hän toimii Ylöjärven Pengonpohjan kansakoulussa. Ylöjärven paikkakunnallisiin harrastuksiin on opettaja Merisalo osallistunut monin tavoin. M.m. hänet on valittu kunnanvaltuustoon 1931 ja hän on ollut siinä siitä lähtien yhtä mittaa ja kuulunut kunnallislautakuntaankin vuodesta 1933. Lottien rivistössä hän on toiminut niin paljon kuin muut tehtävät ovat myöten antaneet. Viime vuodet hän on ollut myöskin Ylöjärven opettajayhdistyksen puheenjohtajana.

Opettaja Merisalo on myöskin tunnettu kotiseudullaan suosittuna puhujana, jota paljon pyydetään ja jolla on paljon painavaa sanottavaa. IKL:n työhön hän on liittynyt innokkaasti mukaan, ollen nyt m.m. Pohjois-Hämeen piirin naistentoiminnan ohjaaja.

Nainen, joka ansiokkaasti on tehnyt työtä kunnallisessa elämässä ja isänmaallisessa hengessä uurastanut monin tavoin kotipaikkakuntansa hyväksi, on nainen paikallaan myöskin valtiollisella taistelukentällä.

Pohjois-Hämeen naiset, muistakaa omaa ehdokastanne!

Elli-Marja Ilkka:

Etelä-Pohjanmaan

Mitä minä voin tehdä?

Emäntä

ELLI-MARJA

I L K K A

Emäntä Elli-Maria Ilkka on syntynyt Suodenniemellä 16/10 1896, käynyt Hämeenlinnan seminaarin ja toiminut seitsemän vuotta opettajana. Senjälkeen hän joutui Ilmajoelle maanviljelijän emännäksi.

Tieto- ja kaunokirjallisuuden tutkiminen on ollut Elli-Marja Ilkan mieliharrastuksena jo lapsuudesta alkaen ja jo parinkymmenen vuoden ajan hän on itse kirjoitellut etupäässä uskonnollisten lehtien avustajana. Vallankin Luth. Evank.yhdistyksen julkaisuihin hän on säännöllisesti lähettänyt n. 15 vuoden aikana novelleja, runoja ja kertomuksia, mutta onpa hän julkaissut mainitun yhdistyksen kustannuksella kaksiosaisen raittiusromaanin "Varjosta valoon" ja "Kun kahleet katkeavat". Hengellisenä ja raittiuspuhujana hän myös on esiintynyt ja osallistunut kristilliseen nuorisotyöhön.

U s k o n t o, r a i t t i u s ja i s ä n m a a ovat olleet Elli-Marja Ilkan työn tunnustähtinä. Isänmaan kutsua seuraten hän osallistui vapaussotaan rintamanaisena ja nyt Isänmaallisen kansanliikkeen riveissä jatkaa samaa työtä Valkoisen Suomen hyväksi.

Tällaisen kysymyksen teki muuan äiti allekirjoittaneelle. Olimme verestäneet vanhoja muistoja. Me olimme rintamanaisia ja parinkymmenen vuoden takaiset asiat olivat palautuneet elävinä mieliimme. Kumpainenkin oli nyt äiti, kumpaakin sitoi koti tuhansine velvollisuuksineen ja kumpaakin painoi huoli isänmaan tulevaisuudesta.

— Mitä minä voin tehdä isänmaani hyväksi? kysyi hän. Sillä minun elämäni kuluu vuodesta vuoteen samoissa merkeissä. Lapset, keittiö, navetta, puutarha ja käsityöt — nukun tuskin 6 à 7 tuntia vuorokaudessa — sano, näetkö minun kohdallani mitään mahdollisuuksia!

— Näen — vastasin minä. — Monet miehet ovat suorittaneet suuria tekoja ja piirtäneet nimensä historian lehdille, mutta meistä, äideistä, riippuu kansakuntien tulevaisuus, sillä — joitakin poikkeuksia lukuunottamatta — lapsemme muodostuvat sen hengen mukaisiksi, joka kodeissa vallitsee. Näin me siis annamme oman panoksemme isänmaan hyväksi . . . Vai voitko kuvitella, että sinun pojistasi saattaisi tulla epäisänmaallisia ja hengeltään punaisia? — En — sanoi hän lämmeten. — Tiedän ihan varmasti, että he siihen ikään tultuaan ovat valmiit lähtemään, jos vapautemme on vaarassa. Mitä muuta lienenkin lyönyt laimin heidän kasvatuksessaan, isänmaan asian olen laskenut heidän sydämillensä sellaisena kuin sen käsitän ja tunnen ja sen kylvö on itänyt . . .

— Näetkös nyt! jatkoin minä — Sinun ei enää tarvitse kysyä: mitä voin tehdä? Sinä olet maallesi kasvattanut kahdeksan isänmaataan syvästi rakastavaa poikaa . . . Moni meistä ei koskaan pääse sellaiseen saavutukseen. Ja minä tiedän, että sinunlaisiasi äitejä on legio. Muistan eräänkin, jonka mies oli kaatunut vapaussodassa ja äiti oli jäänyt hyvin heikkoon taloudelliseen asemaan suuren lapsijoukkonsa kanssa. Mutta hän ei murehtinut. Eräänä iltana, vapaussodan jälkimmäisenä vuotena, pistäydyin mainitussa kodissa ja näin siellä liikuttavan kauniin näyn. Nuorin lapsi, parin vuoden ikäinen poika, oli vuoteessaan rukoillen iltarukoustansa ja lopuksi hän sanoi: "ja siunaa, taivaallinen isä, isänmaata ja varjele sitä kaikesta pahasta!" Oppimaton, yksinkertainen vaimo oli vaistonnut oikean tavan. Hän oli lapsensa opettanut rukoilemaan isänmaan puolesta ja istuttanut samanaikaisesti jumalanpelon ja isänmaanrakkauden pienokaistensa sydämiin. Siitä saakka olen minäkin käsittänyt, että ne ovat rinnakkaisia voimia,

ehdokkaat

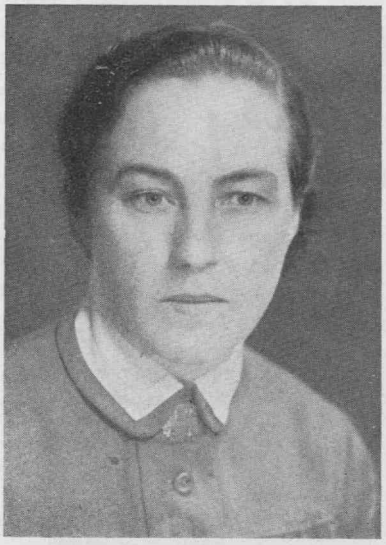

Rouva
SAIMA
HARJU

Rva Saima Harju, o.s. Turja, on syntynyt Karijoella tammik. 20 pnä 1894. Jalasjärven Ylivallissa hän vietti lapsuutensa ja nuoruutensa ottaen osaa m.m. nuorisoseuratoimintaan. Mentyään naimisiin hän muutti miehensä Jaakko Harjun kanssa Kalvolaan ja sieltä myöhemmin Tuulokseen, joissa miehensä toimi sk.paikallispäällikkönä. Vuodesta 1935 lähtien on rva Harju miehensä ja kolmen poikansa kanssa asunut Kauhajoella.

Monien kotitöiden ohella on rva Harjulta riittänyt aikaa maanpuolustukselliseen ja muuhun isänmaalliseen toimintaan, jotka ovat aivan erikoisen läheisiä hänelle. Lottatoimintaan hän on ottanut osaa vapaussodan alkamisesta asti ja on ollut mukana perustamassa Lotta-Svärd Yhdistyksen Tuuloksen paikallisosastoa. Kauhajoella hän on kuulunut Aronkylän lottain johtokuntaan.

Isänmaallisen Kansanliikkeen toimintaan on rva Harju osallistunut yhtä innokkaasti kuin lottatoimintaankin. Hän on ollut mukana perustamassa IKL:n Tuuloksen paikallisyhdistystä. Kauhajoella hän on ollut herättämässä henkiin IKL:n toimintaa, ja hän on Kauhajoen naisosaston puuhakas ja tarmokas sielu.

---

joiden perustalle rakentuu kansamme menestys ja onni. — Ymmärrätkö nyt, että me äidit voimme enemmän kuin kutkaan muut?

— Ymmärrän! vastasi hän hiljaisena ja hänen silmistänsä loisti ihmeellinen kirkkaus.

Äitienpäivänä 1939.

Saima Harju:

NAISTEN TEHTÄVÄT
kodissa ja yhteiskunnassa

Jokaiselle meille on annettu suuri työ tehtäväksemme, ja pienin taito ei ole käsittää tarpeeksi selvään sen suuruutta ja tärkeyttä. Naisen työtä ja toimintaa, hänen elämäntehtäväänsä ei voida koskaan arvostella liian korkeaksi. Onko mitään sen korkeampaa kuin antaa parhaat taipumuksensa perinnöksi lapsilleen ja kasvattaa heitä totuudessa ja oikeudessa onnellisiksi, isänmaataan rakastaviksi kansalaisiksi.

Suomen naisilla on tärkeä ja edesvastuullinen tehtävä tämän kansan kohtaloiden määrääjänä. Me laulamme pysyvimmät laulumme poikiemme poveen kehdon ääressä. Me puhallamme oman henkemme leikkivien lasten sieluun. Me lähetämme kasarmeihin nuorukaisemme, joilla on mukanaan meidän antamamme elämän tunnussana ja suurien taistelujen päivinä, kun kysytään rohkeutta ja voimaa, meidän läsnäolomme ja tietoisuus meidän siunauksestamme antaa sitä uljuutta, jota puolustaja tarvitsee.

Me naiset olemme kodin vaalijoita. Sana koti on itsessään kovin lyhyt, mutta siihen sisältyy kuitenkin kaikki, mikä meille on rakasta ja pyhää. Kodin kynnyksen yli emme millään ehdolla halua laskea muuta kuin aurinkoa, lämpöä ja sunnuntaitunnelmaa. Meistä itsekustakin riippuu, millaisiksi haluamme kotimme. ovatko sen perustana vakavat pyrkimykset ja sopusointu, tukipylväinä usko, toivo ja rakkaus, onko sen lakina uljas sankarimieli? Jos niin on, niin silloin on kotimme myrskysäälläkin pysyvä pystyssä. Kodin ilmapiiristä riippuu, millaisia tulevaisuuden Suomen puoltajat ovat, ja meille lankeaa edesvastuu siitä, kestääkö vai sortuuko tämä kansa. Hyvin kauniita ja jaloja kuvia tarjoavat ne kodit, joissa vanhimmasta nuorimpaan tunnustetaan isänmaallisuden aate. Ne ovat tietä näyttäviä koteja vastaista Suomea varten. Kotilieden äärestä, kasvattajan korkeasta kutsumuksesta käy tie

Jatk. siv. 160.

Viola Kuistio:

Toukokuun 16 p:nä Kyyhkylässä

Jälleen on toukokuun 16. päivä siirtynyt muistojen joukkoon, yhtä aurinkoisena ja kohottavana kuin 21 edelläkävijäänsä. Kymmenissä tuhansissa lipputangoissa ovat Suomen siniristiliput hulmunneet ja sadat, kenties tuhannet puolustusvoimien liput ovat ohimarssia suorittavien joukkojen edellä viitonneet tietä tulevaisuuteen. Kansaa on ollut liikkeellä. On ollut juhlamieltä ja juhlatunnelmaa. —

Monen vapaussoturinkin selkä on noussut taas vähän pystympään. On tuntunut niin luonnollisen hyvältä ajatella, että tänä päivänä toki heidänkin osuutensa muistetaan. Se on tietysti pientä tämän suuren ja valtavan keskellä, mikä heitä nyt joka puolella ympäröi. Itsehän he sen parhaiten tietävät. Eihän heistä monikaan ole voinut olla mukana siinä rakennustyössä, mikä itsenäisyytemme aikana on saanut niin valtavat mittasuhteet. Mutta he tuntevat vaatimatonta mielihyväntunnetta siitä, että ovat kerran kuitenkin olleet luomassa edellytykset tälle nousulle.

Tuhansien osuus päättyi siihen. Toise saavuttivat vapaudenkeväänä matkan pään, antoivat sydänverensä isänmaalle, nukkuen nyt syvää untaan niiden kivipaasien alla, mitkä kansa heille on kiitollisuutensa osoitukseksi pystyttänyt. Toiset taas antoivat nuorta vertaan niin runsaasti, että paras elinvoima on vuotanut pois. Miten on kansa osoittanut kunnioitustaan heille? — Unohti heidät. Näin alkoi haavoittuneen rintamasoturin kärsimystie. — Unohdettuna sai hän niinkuin koira itse nuolla haavansa ja selviytyä miten parhaiten voi.

Oli kuitenkin sellaisiakin, joiden sydän ei ollut kokonaan kivestä. He ymmärsivät hyljättyjen hädän, hädän, mikä aluksi oli niin hiljaista, että sitä saattoi vain aavistaa. Muodostui Vapaussodan Invaliidiliitto. Ja tämän liiton tarmokkaan toiminnan ja uhrautuvien yksityisten kansalaisten ansiosta 10 vuotta Vapaussodan jälkeen saattoi ensimmäinen invaliidikoti avata ovensa kärsiville sankareillemme.

Tämä koti on Kyyhkylä, Mikkelin maalaiskunnassa lähellä Porrassalmen taistelupaikkaa. V. 1927 osti Vapaussodan Invaliidiliitto tämän

vanhan historiallisen kartanon, joka toista sataa vuotta, aina 1700-luvulta alkaen, oli kuulunut v. Fieandtin sotilassuvulle ja jossa kerrotaan Porrassalmen taistelun aikana suomalaisten päämajan sijainneen. Tähän historialliseen ympäristöön pystytettiin invaliidien yhteinen koti, missä jokainen talon asukas on samalla talon isäntä.

Mikkelissä toukokuun 16 p:n juhlallisuuksiin kuuluu välittömästi sankaripatsaalla käynnin jälkeen käynti Kyyhkylässä tervehtimässä Vapaussodan veteraaneja. Silloin tarjoaa maaherra kahvit talonväelle ja joillekin kutsuvieraille. Siellä nähdään silloin paikkakunnan korkein sotilaspäällystö naisineen, suojeluskunnan ja Lotta Svärdin edustajat.

Näin Kyyhkylän ensi kerran tänä juhlapäivänä enkä malta olla kertomatta siitä, koska se aivan erityisellä tavalla lämmitti mieltäni. Olihan minulla onni olla mukana siellä missä saa edes hitusen tuntea mielihyvän tunnetta siitä, että jotain on tehtykin, eikä vain puhuttu, Vapaussodan invaliidien hyväksi. Ja tänä päivänä, Vapaussodan päättymisen juhlapäivänä, vasta siellä juhla juhlalle tuntui.

Valkoinen kartano: päärakennus, karjakartano, etäämpänä perheellisten yksityishuvilat, kaikki kylpivät auringonpaisteessa. Jokaisella pihalla oli oma lippusalkonsa, missä tänään siniristilippu hulmusi. Sama aurinko ja juhlamieli tulvehti ulkoa sisälle rakennuksiin. Pataljoonan soittokunta kajahutteli avoimella kuistilla isänmaallisia lauluja ja marsseja. Talon isännät olivat juhlaasussa, takin rinnuksissa urhoollisuusmitalit, hiassa Invaliidiliiton käsivarsinauha. Olipa siellä sängyssään täysin liikuntakyvytön Ville Ruuskakin, joka on kaikkein huonokuntoisin Kyyhkylän isännistä. Ruuska on vielä melko nuori mies ja sairastaa nivelreumatismia, minkä hän aikoinaan sai Tampereen valloituksessa Näsijärven jäällä ketjussa makaamisesta. Vielä Vapaussodan jälkeen oli hän siinä kunnossa, että saattoi ottaa osaa Viron vapaussotaan Pohjan poikien mukana. Vähitellen ankara sairaus kuitenkin voitti tämän sodassa voittamattoman, ja sankari joutui vuoteeseen, mistä ei enää pääse nousemaan.

Talon pääisäntä ja tilan vastuunalainen johtaja Rolf Mennander, hänkin invaliidi, on myös vieraita vastaanottamassa. Hänen hymyilevä puolisonsa, tilan ensimmäinen emännöitsijä, ja nykyinen emännöitsijä

nti Karila ovat lottapukuisina myös tervetuloa toivottamassa. Jokainen heistä vuorollaan on valmis kertomaan talon vaiheista ja sen mielenkiintoisista asukkaista. Pääisännän kanssa me jo istahdammekin juttusille avaralle kuistille, missä on valtavista Kyyhkylän ikihaavoista halkaistut pöydät ja penkit. Kerrassaan juhlavat ovat nämä monen metrin pituiset ja lähes metrin levyiset pöydät ja yhtä pitkät kapeammat penkit. Tilanhoitaja kertoo talon vaiheista. Kertoo, millaista oli silloin kun Kyyhkylä ostettiin ja millaista on nyt, kun talo on täydelleen korjattu tarkoitukseensa soveltuvaksi. Ensi töiksi oli päärakennusta koroitettava, missä onnistuttiin mainiosti vahingoittamatta sen kaunista uusklassillista tyyliä. Hän kertoo myös taloudesta. Vaikka tila tilana kannattaa itsensä, on valtionkin tuki tarpeen. Nykyisin antaa valtio säännöllisesti 125.000 mk vuodessa.

Sitten siirrytään sisälle huoneita katselemaan. Voimisteluhuoneessa on kalusto samaa ainesta kuin kuistillakin. Siitä on veistetty upeat nurkkakaapit, nojatuolit ja pöytä. Onpa seinällä hauska pyöreä avainkaappikin. 7 tuuman paksuisesta katajasta on sommiteltu valtaisa kirjoitusteline, missä on sen seitsemän lokeroa. Aivan ainutlaatuiset ovat koruesineetkin. Porrassalmen taistelun kuulia, pienemmät, noin keskisuuren perunan kokoiset, suomalaisten ampumia, ja siru noin kolme kertaa suuremmasta, ryssien ampumasta. Toimistohuoneen vieressä on kirjasto, missä on hyllyt täynnä saatuja ja sittemmin Kyyhkylässä sidottuja kirjoja.

Tänne saakka ehdittyämme kuuluu torvisoittokunnan signaali. Tämänpäiväisen juhlan isäntä, maaherra Jatkola saapuu ja ystävällinen oppaamme kiiruhtaa virkavelvollisuuksiaan hoitamaan. Maaherra tuntuu olevan kuin kotonaan invaliidien parissa, kättelee kaikkia ja istahtaa sitten saliin lykätyn Ruuskan sängyn viereen. Pöydät ovat tällä välin täyttyneet kukista, joita invaliidien ystävät ovat juhlapäivän johdosta lähettäneet. Viereiseen huoneeseen, ruokasaliin on katettu juhlakahvipöytä. Pian parveileekin vierasjoukko invaliidien mukana pöydän ympärillä. Iloinen puheensorina käy ja sävelet kuistilta kantautuvat sisälle.

Olen jättäytynyt yksin saliin. Joku invaliidi istuu siellä täällä ja Ruuska on vuoteessa. Mieleni on harras, katselen ympärilleni. Silmäni sattuvat seinällä olevaan syvennykseen. Siinä on marmoritaulu, mihin kultakirjaimin on piirretty ristin alle 6 nimeä. Saan tietää, että ne ovat Kyyhkylässä kuolleiden invaliidien nimet. Siitä kertovat myös seinään kiinnitetyt urhoollisuusmitalit. Luen taulusta vielä lauseen: "Maan eestä elää, kuolla ja kaikki uskaltaa". Sydämessäni värähtää, ja silmät kostuvat kuten aina Vapaussodan muistomerkkien ääressä. Emme ole saaneet vapauttamme ilmaiseksi. Kallis on se hinta, mikä siitä on maksettu. Ja sittenkin, voiko vapauden hintaa koskaan sanoa kalliiksi!

Tämän huoneen seinillä on muutamia harvoja muotokuvia: Svinhufvudin, Mannerheimin ja Jenny af Forselleksen, sen jalon naisen, joka koko elämänsä uhrasi invaliidien asialle.

Myöhemmin saan seuraa käydäkseni katsomassa yläkertaa. Siellä sijaitsevat varsinaiset asuinhuoneet, siitä erikoiset, että jokaisella huoneella on nimenä joku huomattavimmista Vapaussodan taistelupaikoista. Silmien ohi vilahtelevat nimet sellaiset kuin: Vilppula, Lempäälä, Kämärä, Tornio j.n.e. Yläkerrassa on myös iso käsityöhuone, missä maalitarpeiden y.m. miehisten työkalujen rinnalla ovat myös kolmet kangaspuut, joissa kaikissa on menollaan joku matto tai kangas. Kyyhkylässä olevat matot ovatkin kuulemma kauttaaltaan omia kotikutoisia tuotteita. Tämän kuultuani astelen kunnioittavasti pitkin kirkasrantuista käytävämattoa parvelle, mistä aukenee silmien eteen mitä hymyilevin Savon maisema. Järviä näkyy joka puolella, niihin pistää koivikkoisia niemiä. Niemissä, rannoilla, jopa saarissakin, on invaliidiperheitten yksityisasuntoja saunoineen ja venehuoneineen. Mikä kodikkuuden ja turvallisuuden tunne! Saan kuulla, että yhden noista rakennuksista on lahjoittanut Invaliidiliitolle Itsenäisyyden liitto, toisen Lotta-Svärd-yhdistyksen Mikkelin piiri. Kaikkiaan on noita asuntoja nyt 7. Ne mitkä tuli v. 1937 tuhosi, on rakennettu uudelleen entistä ehommiksi.

Juhlat alhaalla ovat päättyneet, kun palaamme sinne. Auto toisensa jälkeen vierii pois, mutta minä viivyn joitakin lyhyitä hetkiä vielä. Eräs uljas jääkäriveteraani, jolla on rinta täynnä sodassa saatuja mitaleja, on luvannut viedä minut sisälle yhteen noista kodikkaista pikkuasunnoista. Sinne astellessamme kertoo hän, että Kyyhkylässä tällä kertaa on 9 perheellistä invaliidia ja 18 yksinäistä miestä, joiden joukossa on sekä vanhojapoikia että leskimiehiä. Heitä on miltei joka puolelta Suomea. Yleensä ovat talon asukkaat "elinkautisia", mutta on joukossa tilapäisiäkin. Itsekin hän kertoo kerran aikaisemmin olleensa 8 kk. yhteen menoon ja nyt on hän 2 kk. sairaslomalla. Tämä jääkäri-invaliidi oli haavoittunut Saksassa 2 kertaa ja Suomessa Viipurin valloituksessa.

Tullessamme erääseen näistä invaliidikodeista oli emäntä juuri leipomapuuhissa. Se ei estänyt häntä

(Jatk. siv. 160.)

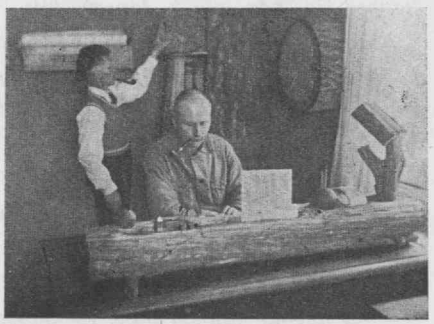

Tilanhoitaja Mennander muhkean katajaisen kirjoitustelineensä ääressä. Nurkassa haapainen kaappi, seinällä samaa ainesta oleva pyöreä avainkaappi.

Ajanvietettä kirjastossa. Emäntälotta, neiti Karilakin on istahtanut joukkoon.

Mikkelin läänin ehdokkaat:

VIOLA KUISTIO, everstiluutn. rouva ja N.N.K.Y:n työntekijä MARIA LAVONEN

Rouva Kuistio, o.s. Kariniemi, on syntynyt Kokemäellä v. 1898. Keskikoulututkinnon hän suoritti Kemin yhteiskoulussa v. 1914. Tämän jälkeen hän opiskeli Suomen Kansallisteatterin Näyttämöopistossa 1915—1917. Näyttelijänä Viipurin Näyttämöllä vv. 1917—1924. Suomen Yleisradion palveluksessa hän oli vv. 1927—1933, toimien tällöin ohjelmatilaston hoitajana, satutätinä, lausujana ja perheenemäntien neuvojana ("5 min. perheenemännille"). Vuodesta 1921 hän on ollut naimisissa everstiluutnantti A. Kuistion kanssa ja hän on 3 lapsen äiti.

Rouva Kuistion yhteiskunnallisista harrastuksista tulkoon mainituksi koko itsenäisyytemme aikainen sotilaskotityö; nykyisinkin hän on Tuusulan Sotilaskotiyhdistyksen johtokunnan jäsen. Lotta Svärd-yhdistykseen on rouva Kuistio kuulunut vuodesta 1931 ja hän on vielä parhaillaan Keravan Lotta Svärd-yhdistyksen puheenjohtajana. Tyttötyönjohtajana Keravalla on rouva Kuistio toiminut vv. 1933—1938. Useina kesinä hän on ollut luennoimassa Lotta Svärd yhdistyksen Keskusjohtokunnan kursseilla Tuusulassa, jossa hän on ohjannut kuorolausuntaa tyttötyön johtajille. Vuodesta 1933 on rouva Kuistio kuulunut Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton johtokuntaan Keravalla.

IKL:n järjestötoiminnassa on rouva Kuistio ollut mukana alusta alkaen. Vuodesta 1933 alkaen hän on toiminut Keravan paikallisosastossa lastentyönohjaajana kuuluen samalla paikallisosaston johtokuntaan. V. 1936 rouva Kuistio tuli valituksi IKL:n listalta Keravan kauppalan valtuustoon. Vuodesta 1937 rouva Kuistio on kuulunut IKL:n naisten keskustoimikuntaan. Kesällä 1937 hän osallistui toimikunnan järjestämään opintomatkaan Saksaan. Vuodesta 1937 alkaen hän on kuulunut IKL:n naisten lehden, Uuden Huomenen, toimituskuntaan.

Neiti Maria Lavonen on Nuorten Naisten Kristillisen Yhdistyksen työntekijänä Hirvensalmella Kissakosken teollisuuskeskuksessa. Paikkakunnallaan hän on etenkin työläispiireissä tunnettu ja kunnioitettu vakavana ihmisenä ja ansiokkaana uskonnollisena puhujana.

Kuopion läänin läntisen vaalipiirin ehdokas:

Puutarhaopettaja KANERVA YRJÖ-KOSKINEN

Puutarhaopettaja, vapaaherratar Kanerva Yrjö-Koskinen on syntynyt Lopella 17/5 1900. Käytyään 5 lk. oppikoulua Hämeenlinnassa hän antautui puutarha-alalle. Erikoiskurssien lisäksi hän kävi Orimattilan kotitalousneuvojakurssin ja oli neuvojana Muoniossa v:n 1927. Sittemmin hän oli Siilinjärven piirimielisairaalan ja Lausteen poikakodin puutarhurina ja tuli 1930 Uudenmaanläänin Maanviljelysseuran palvelukseen. Vv. 1930—31 hän kävi Järvenpään opettajaopiston ja oli opettajaharjoittelijana Suonenjoen emäntäkoulussa, minne hänet v. 1936 valittiin vakituiseksi puutarhaopettajaksi, missä toimessa hän edelleen on. Mm. hän kuuluu Kuopion läänin Maanveljelysseuran puutarhavaliokuntaan.

Ammattityön ohella vapaaherratar Yrjö-Koskinen on innokas lotta, menee mm. Kannakselle linnoitustöihin lottana. IKL:seen hän on kulunut alusta alkaen ja on toiminut aktiivisesti sen riveissä.

Käytännöllisen työn edustajana ja vilpittömästi aatteellisena ihmisenä voivat Savon naiset luottaa ehdokkaaseensa.

SUOMEN SUURUUS

PIENEN SUOMEN KERRAN SUURNA
KEN ON, KEN ON NÄKEVÄ?
"UNTA VAIN ON SUURUUS SUOMEN!
HOURETTA VAIN UUSI HUOMEN!"
NÄINKÖ HUUTAA VAALI-UURNA,
AJAN ÄÄNI VÄKEVÄ?

KANSAN KALLIIN PIRSTOO, RIIVAA
RIIDAN HENKI ALAVA.
EIKÖ PIRSTONTA JO LOPU?
EIKÖ SYNNY VELJESSOPU?
MISSÄ PIIRTÄÄ PUNAVIIVAA
SYDÄN VIISAS, PALAVA?

KIRKASTU KUIN VEITEN KALVO,
KANSA, TAIVAAN VALOSTA!
ENNUSTAAKO JÄRVEN PINTA
UKKOSSÄÄTÄ ANKARINTA?
HERÄÄ, HERÄÄ! VALVO, VALVO!
JALOSTU JA JALOSTA!

ITSEKKYYDEN YÖSSÄ MAAMME
ON NIIN PIENI, PIMEÄ.
KUIHTUNEEKSI KANSAN SAAVAT
HIMON VAMMAT, PAHEEN HAAVAT —
VALON TIELLÄ VARTTUKAAMME,
KIITTÄIN PYHÄÄ NIMEÄ!

TAIVAAN VOIMIN, HERÄTYKSIN
YHTEEN TULLA SAATAMME.
JOSPA ARMON KAIKKIVALTA
AUTTAIS HAJAANNUKSEN ALTA!
HERÄTYKSIN HERRA YKSIN
SIUNATA VOI MAATAMME.

SYNNYINMAAMME VAARAT, SALOT,
LAKEUDET, RANTAMAT
TÄYTTÄKÖÖN PIAN HARRAS KANSA,
UURASTAVA USKOSSANSA,
PAREMMIN MI KÄYTTÄÄ JALOT
LAHJAT HERRAN ANTAMAT.

TAISTOON EESTÄ AJAN ARMAAN!
OIKEUS ON VOITTAVA —
NÄKY USKON, IHME HERRAN:
SUOMEN HEIMO YHTYY KERRAN . . .
SUUREN SUOMEN AAMU VARMAAN
ON NÄIN KERRAN KOITTAVA!

ENSIO PORIO.

Keski-Suomen ehdokas:

Emäntä
LIISA HONKANIEMI

Emäntä Liisa Honkaniemi on syntynyt Iisalmen kaupungissa 10/1 1897 ja käynyt siellä 6 luokkaa yhteiskoulua. Sieltä hän meni Sortavalan seminaariin, jossa opiskeli kolme vuotta, ja vapaussodan jälkeen siirtyi Jyväskylän seminaariin, josta valmistui kansakoulunopettajaksi 1919. Oltuaan ensin Juvan Vuorenmaalla opettajana hän siirtyi Laukaan kirkonkylään, jossa meni naimisiin. Muutaman vuoden väliajan jälkeen hän on jälleen emännäntoimensa lisäksi ottanut entisen opettajanviran. Kymmenen vuoden ajan hän on ollut naapurikansakoulun johtokunnan puheenjohtaja.

Lottatyöhön on emäntä Honkaniemi ottanut innokkaasti osaa aina vapaussodasta alkaen. Tätä nykyä hän kuuluu Laukaan paikallisosaston johtokuntaan toimien tyttötyönjohtajana.

Tuntien hänen monet ansionsa Vaasan läänin itäisen vaalipiirin naiset ovat ottaneet hänet omaksi ehdokkaakseen.

HMN huonekaluja valmistaa ja myy ainoastaan *Huonekaluliike Mikko Nupponen*

Oulun läänin ehdokkaat:

Opettaja, rouva
ANNA KARVONEN ja
Maanvilj. EEVA KORHONEN

Anna Karvonen on syntynyt 30/8 1889 ja tullut ylioppilaaksi Iisalmen yhteiskoulusta 1907. Sen jälkeen hän opiskeli Helsingin Yliopistossa kieliä neljän vuoden ajan, suorittaen m.m. pro gradu-kokeen englanninkielessä. V. 1919 hän valmistui kansakoulunopettajaksi hospitanttina Kajaanin seminaarista ja valittiin v. 1922 Kajaanin seminaarin harjoituskoulun opettajaksi, missä hän siitä saakka on toiminut.

Koulutoimen ohella on maanpuolustustyö aina ollut Anna Karvosen sydäntä lähellä. Lotta-työssä hän on ollut mukana vuodesta 1919 alkaen, v:sta 1930 Kajaanin paikallisosaston puheenjohtajana. Lotta-Svärd Kainuun piirin piirijohtokuntaan hän on kuulunut vv. 1931—37 ja ollut sen puheenjohtajana vv. 1932—37. Tänä vuonna 1939 hänet on valittu Kajaanin Rintamamiesyhdistyksen Naisosaston puheenjohtajaksi.

Isänmaalliseen Kansanliikkeeseen opettaja Anna Karvonen on kuulunut alusta alkaen, m.m. hän on hoitanut vuodesta 1938 Kajaanin paikallisosaston sihteerin virkaa. Sitäpaitsi hän on sekä omassa paikallisosastossaan että koko alueen naisten työn ohjaaja.

Jos Kainuun naiset haluavat antaa äänensä naiselle, jonka kaikkea toimintaa ohjaa vilpitön isänmaanrakkaus ja jonka työ oman kotimaakuntansa hyväksi on ollut esimerkillistä, he äänestävät opettaja Anna Karvosta.

Maanviljelijä Eeva Korhonen on syntynyt Utajärvellä 28. 10. 1901 ja käynyt kansakoulun sekä suorittanut V lk oppikoulukurssin itseopiskelua. Lisäksi hän on käynyt karjanhoitokoulun, maamieskoulun ja karjatalousopiston.

Hän on toiminnut vv. 1925—27 Oulun läänin Talousseuran kiertävän maamieskoulun opettajana, 1928 Karjanjalostusyhdistys I.S.K:n palveluksessa Pohjois-Pohjanmaalla, 1929 Koivikon karjanhoitokoululla Muhoksella ja 1930—31 Etelä-Pohjanmaan maanviljelysseuran karjatalousneuvojana. V:sta 1932 lähtien hän on hoitanut kotitilaansa yhdessä veljensä kanssa.

Lottatyöhön on Eeva Korhonen omistautunut täydellä harrastuksella. Hän on Utajärven paikallisosaston perustajajäsen ja kuulunut sen johtokuntaan vv. 1922—24 ja v:sta 1932 edelleen. V:sta 1938 lähtien jatkuvasti hän on Lotta Svärd Oulun piirin piirijohtokunnan jäsen. Lääkintälottana hän on suorittanut mm. 6 kk. sairashoitoapulaiskurssin Viipurin Sotilassairaalassa v. 1934.

V. 1937 Eeva Korhonen valittiin Utajärven kunnanvaltuustoon ja terveydenhoitolautakunnan jäseneksi. Maamiesseuran naisosaston puheenjohtajana hän on ollut v:sta 1935 lähtien.

Lapuan liikkeeseen ja sittemmin IKL:seen hän on kuulunut koko ajan.

Oulun läänin maatalousväki, lotat ja muut isänmaalliset naiset tuntevat maanvilj. Eeva Korhosen ehdokkaakseen tulevan heinäkuun kohtalokkaina vaalipäivinä!

Anna Karvonen:

Ajatuksia toukokuun 16 päivän johdosta

Nämä päivät toukokuun 16:nnen vaiheilla ovat ihmeellisiä. Vuodesta toiseen palauttavat ne meidän mieliimme Vapaussotakevään. Niin raskaita kuin sodan koettelemukset olivat monille meistä henkilökohtaisesti olleet, jaksoimme me kuitenkin uskoa ja toivoa, että annetut uhrit olivat riittäviä luomaan tähän rakkaaseen maahan vapaan ja onnellisen elämän sen isänmaallisille ja lainkuuliaisille kansalaisille.

Ja nyt, näiden vuosien jäkeen, kun me tuon ajan valoisaa uskoa ja innostusta ajattelemme, täytyy meidän katkerasti pettyneinä todeta, että asiat ovat menneet toisin kuin me toivoimme. Toisten suunnitelmat ovat toteutuneet, eivätkä niiden, jotka tähän maahan vapauden ja itsenäisyyden hankkivat. Ovat toteutuneet niiden suunnitelmat, jotka sanovat: "Jokaisen yksityisen ihmisen menestys ja tyytyväisyys perustuu valtiolaitoksen mahtiasemaan, kun se rakentuu kaikkien kansalaisten kohtalonomaisen yhtenäisyyden tunteeseen. Meidän tehtävänämme täytyy olla tämän tietoisuuden hävittäminen, jokaisen kansan yhtenäisyyden murtaminen luomalla ankarasti toisiaan vastaan taistelevia puolueita, ja lopuksi meidän on tehtävä epäluuloisuuden ja vihamielisyyden avulla kaikki yhteistoiminta mahdottomaksi."

Kun ensi kertoja nuo sanat luimme tai kuulimme, saattoivat ne tuntua meistä mahtipontisilta ylisanoilta, joiden tarkoituksena on pelotella ihmisiä. Emme kenties aluksi tienneetkään, kuinka vaikutusvaltaiselta taholta ne tulivat. Nyt jo näemme, miten täydelleen ne on saatu toteutetuiksi. Niiden pauloissa kulkee jo nykyään moni valkoisiin joukkoihin kuulunut mies ja nainen ollenkaan aavistamatta, minkä vuoksi meillä puoluevastakohtia niin voimakkaasti korostetaan. Suomenkin kansa on saatava epäluuloisuuden ja vihamielisyyden avulla yhteistoimintaan mahdottomaksi. Niin pitkällä ollaan, että Suomen valkoinen kansalainen pitää ehdottomasti oikeana kuulumisen johonkin puolueeseen ja sen erikoispyyteiden ajamisen lainkaan käsittämättä, että juuri niiden avulla on tarkoituksena murtaa kansakokonaisuuden voima. Epäluuloisuus ja vihamielisyys kansalaisten kesken on niin suuri, ettei tärkeimmissäkään kysymyksissä voida olla yksimielisiä.

Kun tätä kaikkea ajattelee ja lisäksi ottaa huomioon, miten suorastaan turmeleva vaikutus puoluejärjestelmällä on heikkoihin luonteisiin, se kun antaa sellaisille tilaisuuden omakohtaistenkin etujen tavoitteluun yhteisen edun kustannuksella, niin tulee pakostakin ajatelleeksi: mitä meiltä vielä vaaditaan, ennenkuin puoluekirot kirpoavat kansamme yltä? Mutta vaadittakoon meiltä mitä hyvänsä, me olemme siihen valmiit. Tahdomme olla rakentamassa onnellisempaa tulevaisuutta tähän maahan. Tahdomme uskoa, että seuraavan sukupolven elämä on jo valoisampaa ja ehyempää.

SALUS SAIRAALA (omist. M. ja I. Rytkönen)
It. Kaivopuisto 23. Oma keskus. Vaihde 20 747—20 748

Kirurgi-, sisätauti- ja synnytysosasto
Hinnat 65—115 mk. Lääkäri potilaan valinnan mukaan.

Kansamme tulevaisuuden tähden

Nykyisin puhutaan usein huolestuneena ihmisestä, ihmissuvusta ja sen tulevaisuudesta. Puhutaan vaarasta, joka uhkaa kansakuntia suvun rappeutumisen merkeissä. Ihmissuvun heikentymisilmiöt, sellaiset kuin sielulliset ja elimelliset vajavaisuudet ja syntyväisyyden aleneminen, ovatkin seikkoja, joita voidaan huomioida myöskin yhteiskunnallisessa mielessä.

Ihmissuvun laadullisen huonontumisen syyt lienevät usein vaikeasti löydettävissä. Mutta tiede on kuitenkin todennut paljon seikkoja, joitten vaikutus on ilmeistä. On todettu m.m. useitten myrkyttävien tautien, varsinkin tuberkulosin ja syfiliksen, sekä kaikkien huumausaineitten erikoisen haitallinen vaikutus ihmiseen itseensä, vieläpä hänen jälkeläisiinsäkin. Tieteessä ilmenee käsitys, että juuri nuo mainitut seikat tärvelevät perinnöllisyysaihetta, ja tämän takia ilmenee lapsissa vajavaisuutta, henkistä tai elimellistä, jota vanhemmilla ei ole eikä heidän suvussaankaan ole aikaisemmin ilmennyt. Näin syntyvät maailmaan monet tylsämieliset, mielisairaat, kaatumatautiset ja muuten elimellisesti vajavaiset henkilöt.

Ihminen, joka on joutunut myrkyttävien tautien tai huumausaineitten uhriksi, tuhoutuu kokonaan, ellei lääketiede saa pelastaa häntä ajoissa. Hän veltostuu ja tulee kykenemättömäksi vastustamaan elämänsä vaikeuksia. Hän menettää helposti harkitsemiskykynsä ja joutuu lankeemusten ja rikkomusten teille.

Helppoa on käsittää sairaan ihmisen lankeaminen huumausaineitten käyttäjäksi, mutta varoittavaa kieltä puhuu tosiasia, että huumausaineitten käyttäminen heikentää elimistön luonnollista tautien vastustamiskykyä. Siksipä huumausaineitten käyttäjä onkin altis kaikille taudeille.

Suomalaisillakin on kylliksi syytä kiinnittää huomiotansa kysymyksessä oleviin asioihin. Meillä on niin henkisesti kuin ruumiillisestikin sairaitten ihmisten määrä verrattain suuri, ja se lisääntyy peloittavasti. Tilastotieteilijämme väittävät myöskin syntyväisyyden vähentyvän ja väkiluvun saavuttavan jo lähi tulevaisuudessa maksiminsa, 4—5 milj. Otettakoon huomioon myöskin seikka, että henkisesti vajavainen henkilö voi olla ruumiillisesti terve, hänellä on usein erikoisen voimakas suvunjatkamisvietti ja niin hän lisää lukuisasti yhteiskunnallisessa mielessä arvotonta sukuaan, joka tuskin kykenee edes hankkimaan elatustaan, saatikka sitten luomaan mitään henkisiä tai aineellisia pääomia.

Eikö näin ollen meillä, maantieteellisestikin uhanalaisella kansalla, olisi aivan erikoisesti syytä kiinnittää entistä suurempaa huomiotamme kansamme tervehdyttämiseen.

Vastassamme ovat kylläkin valtaisat vastukset, joista mainittakoon varsinkin alkoholi, morfini, kokaini, koffeini, nikotini sekä kaikki muut huumausaineet ja näitten jälkiä seuraavat myrkyttävät taudit. Mutta ihmissukua ei koskaan kyetä pelastamaan rappeutumiselta muutoin kun vapauttamalla ihminen ruumista ja sielua tuhoavilta seikoilta.

Ihmisen virheellinen suhtautuminen elämään, nykyinen väärältä pohjalta noussut sivistyselämä valhekukkasineen, ihmisen heikentynyt moraalin taju sekä luonnon lakien tuntemattomuus aiheuttavat hirvittävää tuhoa aikamme yhteiskunnissa. Suuri, viisas Luojamme asetti ruumiimme ja sielumme toimimaan järkkymättömien lakiensa mukaan, lakien, joitten rikkominen "rangaistaan aina kolmanteen ja neljänteen polveen". Ihmisen olisi opittava tuntemaan nuo lait ja pyrittävä pyhittämään ne.

Kansojen Kaitsija on antanut hoitoomme itsenäisen Suomen. Olemme saaneet sen perintönä, pyhänä perintönä, mittaamattoman työn ja raskaitten taistelujen tuloksena. Myöskin meidän on tehtävä työtä ja taistel-

YMÄR. ABDRAHIM
Iso Robertink. 11.
puh. 37 780, 37 627.
Muodikkaita, Huokeita, Kauniita **IKKUNAVERHOKANKAITA.** Takki-, kävelypuku- ja pukukankaita, silkkiä y.m.
Käykää tutustumassa varastoomme!

Naiset ja lähestyvät eduskuntavaalit

Kun Isänmaallinen Kansanliike nyt on vapautettu ajojahdista oikeustietä, emme saa tämän toteamuksen jälkeen kuitenkaan tyytyä, sillä samat vastustajat seisovat edelleen *työmme vastustajina,* yhtä varmoina ja samoin ajatuksin.

Näinollen olkoon tämä puolivuotinen painajaisuni vain uuden voiman, uuden innon ja järkkymättömän uskon antaja, että oikeus ja totuus kerran *on voittava!* Lähestyvät eduskuntavaalit eivät saa sivuutua toisarvoisena kenenkään isänmaallisen naisen tieltä. Niiden tulee olla elämämme arkisista ja juhla-asioista *ensimmäinen!* — Me emme saa välinpitämättöminä suhtautua siihen, kutka tämän isänmaan asiasta kerran vastaavat ja miten siitä vastataan.

Voiko kukaan niinkuin juuri perheenäiti kasvattaa isänmaalle voimakkaan nuorison? — Se pohja, mikä nuorien sieluihin lapsuuskodissa rakennetaan, etsii nuoruusiässä toveruussuhteet samoin ajattelevien parista. Emme saa väheksyä sitä osaa, jonka isänmaalliset äidit antavat isänmaan tulevaisuudelle!

Ja siksi on jokaisen isänmaallisen *äidin* tehtävä viimeinen ja omakohtaisin palveluksensakin isänmaalle — täytettävä kansalaisvelvollisuutensa — isänmaan etua — yksinomaan isänmaan etua — tavoittelevien ehdokkaitten hyväksi.

Me olemme saaneet omamme suuriksi! — Heillä on toveripiirinsä, katsantokantansa ja kuuluvat siihen tai tähän suuntaan valtiollisen, uskonnollisen ja yleismaailmallisen mielipiteensä mukaan. Mutta me, heidän äitinsä, annoimme heille iltarukouksissa uskonnon, isänmaallisissa lauluissamme — isänmaanrakkauden ja hoivassamme kodin. He lähtivät kotiportiltamme ulos avaraan maailmaan meidän siunaamanamme ja juuri sellaisin elämänuskoin, kuin me heille annoimme! — Ja he myös vastaavat elämästään sellaisina, kuin he antamamme elämänuskon pohjalta kykenevät elämänsä luomaan.

Me olemme väistyneet lähimmästä suhteestamme ehkä sivuun heidän elämästään, he eivät tarvitse meitä enää niinkuin ennen. — He kulkevat ohellamme kunnioituksen ja syvän rakkauden tuntein ja me siunaavina seuraamme heidän elämäänsä! — Iloitsemme, kun näemme heidän hehkuvin innoin olevan mukana kaikessa siinä työssä, joka perustuu uskonnon, kodin ja isänmaan puolesta käytyyn taisteluun ja toimeen. Voimmeko mistään niin iloita kuin siitä, että omamme kulkevat viitoittamaamme tietä?

Entä me? — Emme saa väsyä, työtä on paljon ja oma velvollisuutemme on yhä edelleen tehdä voitavamme isänmaan asian hyväksi! — Emme saa lannistua, vaikka toisinaan tuntuukin uuvuttavan, varsinkin viime aikain tapahtumat ovat monta kertaa olleet tukahduttaa toivonkin saati sitten voimat. — Nyt on oikeus julistanut vapautuksen, mutta taistelu samanlaisena jatkuu, voimistuu ja vankkenee!

Tulevat eduskuntavaalit ovat tärkeät, ellei tärkein tukikohta tämän isänmaallisen työmme eteenpäinmenolle. Siitä "katselmuksesta" ei saa väistyä yksikään! — Mekin voimme siihen osallistua, me, jotka kenties jo olemme muusta työstä väistyneet ja tiedämme tehneemme elämäntyömme, mekin voimme tässä vielä olla mukana. Isänmaallisella Kansanliikkeellä on näihin vaaleihin ehdolla kunniakas naisedustus, josta jokainen maakunta, vaalipiiri ja äänestäjäryhmä löytää ehdokkaansa ja jokainen isänmaallinen nainen — ihailemansa! — Mainitakseni vain sellaiset nimet kuin *Hilja Riipinen, Eveliina Ala-Kulju, Anna Karvonen, Anna Terä, Sylvi Sarajas, Kirsti Merisalo, Selma Salmela, Viola Kuistio* y.m. takaavat varman ja vankan naisehdokasjoukon Suomen naisten äänestettäväksi!

Ei kukaan äänioikeutettu isänmaallinen nainen saa jättää tätä velvollisuuttaan käyttämättä. Ei kukaan! Siihen Sinä kykenet, siihen Sinä jaksat ja sen Sinä voit tehdä!

Maalaisemäntä.

---

tava tulevien sukupolvien tähden. Olisi opittava kunnioittamaan ihmistä rehellisine pyrkimyksineen, kuka hän lieneekin. Olisi opittava antamaan arvoa kaikelle kunnialliselle työlle, millä elämän työsaralla se suoritettaneekin. Kansa, joka pyhittää siveys- ja iäisyyskäsitteet, on menestymisen lupauksen alainen. Ainoastaan se kansa, jolla on kylliksi siveellistä ryhtiä, kykenee voittamaan tielleen tulevat vastukset ja kykenee nousemaan vielä maahankin lyötynä.

Kansamme tulevaisuuden tähden, ainoan suomalaisen kansan säilymisen tähden tehkäämme työtämme, vaikka pellon sarka olisikin mittaamattoman pitkä sekä rämeitä ja louhikoita täynnä.

Viipurissa, 30. 4. -39.

Aili Engelvuori.

KIRJALLISUUTTA

Luettava kirja.

VITALIS PANTENBURG: Venäjä uhkaa Pohjolaa. Suomentanut *Lauri Orispää.* — WSOY. Siv. 168. Hinta 35:—, kangaskans. 48:—.

Kukaan ei ole ainakaan julkisuudessa vielä tuonut näkyviin sellaista päätelmää niin perusteellisesti todistettuna kuin on Vitalis Pantenburgin: Venäjä uhkaa Pohjolaa. Me olemme nähneet karttoja, joissa uhkaava punainen nuoli kulkee läntistä merta kohden Venäjältä yli pohjoisen Suomen. Me olemme suojeluskuntalaistemme esitelmissä kuulleet samoja ajatuksia. Mutta tätä asiaa kehittelevä todistelusarja ilmestynee yllämainitussa kirjassa ensi kerran suurelle yleisölle. Kirjoittaja on vuosien kuluessa paljon Suomessa oleskellut saksalainen — ei sotilas — vaan kirjaileva maallikko. Hän on tarkkaillut niitten tietojen valossa, mitä Venäjältä on annettu sotilaallisista varusteista Suomea vastaan olevalla rajalla, Suomen asemaa. Hän on todennut, että Suomi todella on äärimmäisen tärkeä kohta sen suuren rajan varjelemisessa, joka eroittaa Idän ja Lännen. Luvuissa "Suomi — itäinen rintavarustus", "Pohjolan lukko, Suomen sotilaspoliittinen asema" ja "Pohjola punaisissa pihdeissä", (9, 11 ja 14 luku) tämä erityisesti sanotaan. Kymmenennessä luvussa saavat Suomen sotavoimat (s. 10) tunnustusta, suojeluskuntalaitos erikoisen maininnan.

Kun tällä hetkellä kansamme huomio yhä enemmän on viritetty kysymykseen: Mitä tuo huominen päivä? Kestämmekö sen, mitä voi tulla? — on Vitalis Pantenburgin teos juuri sellainen vastaus näihin kysymyksiin, jota kannattaa ajatella. Siksi saa teos jokaisen maanpuolustuksemme ystävän vilpittömän suosituksen.

H. R.

Kirpeä taistelukirja.

JO van AMMERS-KÜLLER: Naisten ristiretki. Suomentanut Toini Jännes. WSOY. Siv. 388. Hinta 45:—, kangask. 60:—.

Jo van Ammers-Küllerin kirjat ovat meikäläisissä naispiireissä suosiossa. Tämä aatteellisena taistelijana esiintyvä lahjakas hollannitar osaa taitavasti punoa yhteen aatteellisen taistelun naisen oikeuksien puolesta ja psykologisen kuvauksen naisesta erilaisissa ympäristöissä. Tekemällä Englannin kuuluisat suffragetit romaaninsa keskeisiksi henkilöiksi on Jo van Ammers-Küller antanut ilmoitettavanamme olevalle romaanille kirpeän taistelukirjan tunnun. Joyce Cornfeltin tarina sitoo teoksen jatkoksi tekijättären aikaisemmille teoksille. Oma arvonsa tällä kirjalla on brittiläisen naisluonteen vapaudenkiihkon ilmentäjänä. Eräältä kohdalta saa valaistusta se luonteenpuoli briteissä, joka on tehnyt heistä maailmanvaltiaita.

H. R.

Jännityslukemista.

MAX MAUSER: Hai seuraa laivaa. — Otava. Hinta 30:—, kangask. 40:—.

Osa naisista — ja tietysti miehistäkin — ei koskaan tuhlaa aikaansa niin turhaan kuin salapoliisiromaaneihin. Kaukana siitä, että koettaisin heitä "houkutella kiusaukseen", mainitsen vain niille, joilla tämä heikkous ennestään on, että tällä norjalaiselle salapoliisiromaanille antaa erikoista mielenkiintoa se, että tapaukset on sijoitettu Espanjan äskeisen kansalaissodan liepeille — sekä punaisen hallituksen edustajia että francolaisia salamatkustajia samassa norjalaisessa laivassa. Murhia tapahtuu ja ratkaisu on todella yllättävä. Hai seuraa kuin kaamea onnettomuuden ennustaja laivan vanavedessä.

Kun kirja vielä on pohjoismaisen salapoliisiromaanikilpailun norjalainen voittaja, ei se suosittelua kaipaa.

E. V.

Naisten kirja.

THEODORE DREISER: Jennie Gerhardt. — Otava. Hinta 50:—, nahkas. 65:—.

Amerikkalaisia romaaneja vastaan meillä on useilla omat ennakkoluulomme, joillakin niinkin jyrkästi, että "voiko rapakon takaa tulla mitään hyvää". Tämän romaanin tekijän nimeen liittyy eräänlainen "sopimattomien" kirjoittajain maine. Esiteltävämme romaanin aihe liikkuu myöskin siinä suhteessa aralla maaperällä: päähenkilö on köyhä, harvinaisen kaunis, mutta hienoluontoinen nuori tyttö, joka joutuu suhteisiin perheen hyväntekijänä esiintyvän, häntä paljon vanhemman senaattorin kanssa. Miehen äkillinen kuolema katkaisee suhteen, ja tyttö jää isättömän lapsensa kanssa kamppailemaan toimeentulosta. Palveluspaikassaan hän tutustuu erääseen huomattavaan liikemieheen, jonka kanssa hän yhdessä viettää toistakymmentä vuotta, kunnes mies jättää hänet mennäkseen naimisiin toisen kanssa.

Aiheestaan huolimatta kirja ei sisällä mitään moraalisesti loukkaavaa, päinvastoin se juuri osoittaa, mihin vapaa suhde lopulta päättyy. Niinpä "lankeemukseen" tässä johtaa aluksi oikeastaan uhrautuminen perheen puolesta, mutta hyvin katkerasti saa Jennie Gerhardt kuitenkin maksaa kaiken.

Joskin tytön kohtalo herättää myötätuntoamme, ei tämän passiivinen, uhrautuva hyvyys tunnu uskottavalta, vaan tulee vaikutelma elävään elämään sopeutumattomasta tyypistä.

Tämän monisatasivuisen romaanin lukee mielenkiinnolla, vaikkakaan tapausten kehittelyssä ei ole "amerikkalaista vauhtia". Kesälukemiseksi naisille kirja köyhästä hienosta naisesta.

E. V.

Riisi, monipuolinen etu- ja jälkiruoan lisä

Kirj. Talousopettaja-emäntä.

Edessämme on jälleen vuoden "köyhin" aika, mitä ruoan saantiin tulee, ja emäntä saa monasti miettiä päänsä puhki keksiäkseen ruokaa perheellensä. Kaikki juurikasvit, jopa monella perunatkin, ovat lopussa, säilykkeitä ei löydy kellarista hakemallakaan, eikä juuri mitään uutta ole vielä saatavissa.

Niinpä meidän on nyt oikein todenteolla turvauduttava kaupan kuiviin antimiin, ennenkaikkea ryyneihin eli suurimoihin ja kuivattuihin hedelmiin y.m.s. Niistä saamme tänä tyhjänä aikana monta mieluista ja onnistunutta vaihteluaihetta ruokalistaamme. Muistakaamme silloin ennen kaikkea riisiä, joka niin monella tavoin voi meitä auttaa, se kun sopii oikeastaan mihin vain.

Me suomalaiset olemme tottuneet käyttämään perunoita melkeinpä joka aterialla. Mutta nyt, kun ne ovat jo miltei loppuneet kellarin kätköistä, korvaamme ne keitetyillä riiseillä. Keitetty riisi niinkuin perunakin sopii yhtä hyvin sekä lihan että kalan ohella tarjottavaksi. Liha- ja kalalaatikkoihin, joihin talven kuluessa käytimme perunoita tai muita kasviksia, panemme nyt keväällä makarooneja tai riisejä. Keitetty riisi on myös mainio salaattiaines. Majoneesi- tai esim. kirpeään kastiin sekoitettuna joko yksin tai muiden aineiden, lihan, kalan tai kasvisten kanssa saadaan siitä herkullista voileipäpöydässä tarjottavaa.

Keitetty riisi on yhtä hyvää kylmänä kuin kuumanakin. Jos syömme kuuman riisin eturuokien kanssa ja sitä jää tähteeksi, saatamme hyvin käyttää sen kylmänä joko salaatteihin tai sitten jälkiruokiin. Niinpä voimme yhdellä kertaa keittää sitä runsaamminkin ja käyttää eri päivinä vaihtelevasti sekä etu- että jälkiruokiin. Keitetty riisi ei happane nopeasti, joten se on useampia päiviä käyttökelpoista. Keitetystä, kylmästä riisistä, kermavaahdosta ja joko raaoista tai keitetyistä hedelmistä saadaan sekoittamalla nopeasti hyvä jälkiruoka. Ohukas- ja pannukakkutaikinoihin saosteeksi ja lisäksi sopivat riisit myös hyvin. Eturuokana, esim. aamiaiseksi tarjottaviin pannukakkuihin lisätään taikinaan mausteeksi raastettua juustoa.

Erinomaisia ovat riisit sekä aamiais- että imelien päivällispuurojen saosteina. Hedelmien hapahko maku sopii hyvin yhdistettäväksi juuri riisien kanssa. Keväällä ajankohtaista uutuutta on raikas raparperi- ja riisipuuro, joka on varsinkin lasten suurta herkkua. Tavallinen, joko osittain tai kokonaan maitoon keitetty riisipuuro on sopivaa erittäin monipuoliseen käyttöön, m.m. pohjaksi erilaisiin kasvispihveihin (esim. pinaattipihveihin) ja — vanukkaisiin sekä myös moniin jälkiruokavanukkaisiin.

Kaupoista saadaan sekä kokonaisia kiilloitettuja ja kiilloittamattomia että rikottuja riisejä. Kiilloitetut ovat kalliimpia, ja vitamiinipitoisuus on niissä huomattavasti pienempi kuin kiilloittamattomissa, sillä kiilloitettaessa poistuu jyvästä suurimmaksi osaksi vitamiinirikkain osa, sisäkalvo. Edullisinta on käyttää kokonaisia, kiilloittamattomia riisejä, sillä rikotut ovat enemmän tai vähemmän jätetavaraa ja laadultaan huonompaa. Ennen käyttöä on riisit aina pestävä ensin kylmällä ja sitten kuumalla vedellä, sillä ennen ruokaamme joutumista ne ovat läpikäyneet monet vaiheet ja erilaiset säilytyspaikat. Riisit niinkuin yleensä kaikki suurimot panemme aina kiehuvaan liemeen. Tavalliset keitetyt riisit kypsennetään runsaassa, suolalla maustetussa vedessä, että ne pysyvät irrallisina eivätkä mene puuroksi. Heti kun ne ovat pehmeitä, siivilöidään vesi niistä pois, ja riisit huuhdotaan vielä kylmällä vedellä. Tämä on tärkeää, että riisit eivät tarttuisi kiinni toisiinsa, vaan pysyisivät todellakin irrallisina, niinkuin tarkoitus on. Jos riisit on tarjottava kuumina, pannaan ne huuhdonnan jälkeen hetkiseksi uuniin lämpiämään. Tärkeää keitettyjen riisien onnistumiselle on, ettei niitä keitetä liian pehmeiksi. Riisit voidaan myös kypsentää höyryssä. Silloin ripotellaan niille suolaa vähän ennen valmistumista ja niitä sekoitetaan hyvin.

Useissa tapauksissa voidaan riisi korvata kotimaisilla, kokonaisilla ohrasuurimoilla. Varsinkin laatikkoihin, pihveihin ja vanukkaisiin on ohra sopiva riisin sijainen.

RIISI- JA RAPARPERIPAISTOS.

Keitettyjä riisejä ja tuoreita raparperikuutioita pannaan tulenkestävälle vadille tai vuokaan, päälle ripotellaan sokeria. Ruoka asetetaan vähäksi aikaa uuniin, jossa raparperit pehmiävät. Sen jälkeen se koristetaan ja peitetään munanvalkuaiskuorrutuksella (3 munanvalk., 6 rkl. sokeria), saa hetkisen vielä kuivahtaa uunissa ja tarjotaan lämpimänä vaniljakastin tai kermamaidon kera.

RAPARPERI-RIISIJÄLKIRUOKA.

Sokeroidussa vedessä keitettyjä, jäähtyneitä raparperipalasia, keit. riisiä ja kermavaahtoa sekoitetaan sekä pannaan jälkiruoka-astiaan. Päälle koristeeksi ripotellaan aivan pieniä, raakoja, vihreitä raparperikuutioita ("ruohoksi") ja sinne tänne pystyyn asetetaan "sieniä", joiden kantana on kuorittu banaanipala ja hattuna keitetty aprikoosi.

LIHA- JA RIISIVANUKAS.

ruskistetaan
- 1/2 litraa keit., hien., (tähteeksi jäänyttä) lihaa,
- 1 sipuli,
- 1—2 rkl. margar. tai rasvaa,

suolaa, valkopippuria,
1 muna,

keit. puuroksi,
- 2 dl. riisejä
- 1/2 l. maitoa
- 1/2 l. vettä

2—3 dl. lihalientä.

Kerttu Seppä:

„Onko maitohampaiden hoito niin tärkeätä?"

(Jatkoa numerosta 9.)

Eri vitaminien vaikutusta ihmisruumiiseen en tämän esityksen puitteissa tule selvittämään. Rajoitun vain mainitsemaan, että hampaiden kehitykselle A-, B- ja C-vitaminit ovat välttämättömät. A-vitaminia kutsutaan kasvua edistäväksi vitaminiksi ja samalla se myöskin vahvistaa elimistön vastustuskykyä tartuntaa vastaan. B-vitaminille on ominaista, että se kykenee melkoisessa määrässä vastustamaan riisitautia ja samalla se myöskin edistää hampaiden normaalista kalkkeutumista. C-vitamini on tärkeä keripukin vastustamisessa. Molemmat edelliset vitaminit voivat varastoitua ruumiiseen, mutta C- ei, joten ruumis tarvitsee sitä jatkuvasti, joka päivä. Sitä löytyy tuoreissa hedelmissä, vihanneksissa ja maidossa sekä itämistilassa olevissa siemenissä. Mainitsemiani kivennäisaineita, jotka hampaiden kehittymiselle ovat välttämättömiä, eivät vitaminitkaan voi korvata. On laskettu, että aikaihminen tarvitsee päivässä 1 g kalkkia, mutta lapsi 2 g kalkkitasapainon saavuttamiseksi. Fosfori esiintyy luonnossa tavallisesti kalkkiin tai munanvalkuaiseen yhdistyneenä ja löytyy sitä melkein kaikissa ravintoaineissa, joten elimistön on sitä helppo saada.

Maitohampaiden, niiden terien ja osittain myöskin pysyvien hampaiden terien kehitys ja kalkkiutuminen tapahtuu jo sikiöasteella. Perusta hyvien hampaiden kehittymiselle lasketaan jo ennen lapsen syntymää. Tällöin on tärkeää, että äidin ravinnossa on riittävästi hampaan kasvulle sopivia rakennusaineita, vitamineja ja kivennäisiä. Erittäinkin Amerikassa on tätä asiaa tutkittu ja on todettu, että hammasmädän vastustamisessa painopiste on siirrettävä äidin raskauden- ja imettämisaikaan, sillä äidin välityksellä saa lapsi sikiö- ja imetysaikanaan ne aineet, jotka sille ovat niin tärkeitä sekä ruumiin että myöskin hampaiden kehitykselle. Tarpeelliset kivennäisaineet ja vitaminit löytyvät monipuolisessa ruuassa, kuten maidossa, voissa, juustossa, leivässä, munassa, hedelmissä, vihanneksissa, juurikkaissa j.n.e. Nykyään annetaan raskaille äideille sitäpaitsi tehdasmaisesti valmistettuja kalkki- ja fosforivalmisteita. Syntymisen jälkeen on lasta hoidettava myöskin hampaiden kehitystä silmällä pitäen. Onnellisinta olisi, jos se saisi nauttia luonnollista ravintoa, äidin maitoa. On todettu, että äidinmaidolla ruokittujen lasten hampaat ovat yleensä kestävämpiä kuin keinotekoisesti ruokittujen. Rintalapsethan eivät sairastu yhtä usein riisitautiin, joka useinkin aiheuttaa sellaisia korvaamattomia vahinkoja leuan ja hampaiden kehitykselle, että hampaissa on synnynnäisiä virheitä, jotka tekevät ne kestämättömiksi hammasmätää vastaan.

Etenkin pullolasten suhteen olisi pidettävä huolta, että ne saisivat kyllin aikaiseen ja riittävästi vitaminipitoista ravintoa, sillä keitetty maito ei sellaista sisällä. Sopivan ravinnon ohella on lapsen saatava myöskin riittävästi aurinkoa ja raitista ilmaa. Myöhemminkin, kun lapsi alkaa saada muuta ravintoa kuin maitoa, on ravinnon laadulla tärkeä merkitys, sillä hampaathan ovat kehittymis- ja kasvutilassa vielä useita vuosia. Etenkin pidetään ikää syntymästä 6. vuoteen erittäin tärkeänä. Tänä aikana tapahtuu maitohampaiden juurien ja jatkuu pysyvien hampaiden terien kalkkeutuminen. Pysyvien hampaiden varhaiskehitys jatkuu samana aikana kuin riisitauti ja sen seuraamukset esiintyvät. Ei ainoastaan kehitysaikana, vaan myöskin myöhemmin on hampaiden kestävyys riippuvainen ravinnon vitamini- ja kivennäispitoisuudesta. Lukuisat eläinkokeet ovat osoittaneet, että vitaminiköyhä ravinto aiheuttaa hampaiden vastustuskyvyn alenemisen. Sama on todettu myöskin lapsilla, joiden yleistila on huonontunut sopivan ravinnon ja raittiin ilman puutteessa. Kalkki- ja fosforivalmisteiden ja vitaminipitoisten lääkkeiden käyttö onkin tullut yleisemmäksi ja lääkärit toteavat niiden käytön myönteiset tulokset. Erittäinkin talvella ja

keväällä on pidettävä huolta siitä, että mainittuja elimistön kehittymiselle tärkeitä aineita säännöllisesti saadaan. Varsinkin köyhemmissä perheissä voi näiden aineiden puute olla melkoinen ja vaatii nopeata korjausta.

Edellä jo mainitsin, että hammasmädän toisena pääsyynä on hampaiden työnpuute. Näistä syistä pidetäänkin hammasmätää täydellä syyllä sivistyksen seuraamuksena. Luonnonkansat, jotka syövät ruokansa vähemmän valmistettuna ja sellaisena, että sen syöminen tuottaa hampaille tarpeeksi työtä, eivät juuri sanottavasti kärsi hammasmädästä. Erikoisen mielenkiintoinen on huomio, joka on tehty Tristan da Cunha-nimisellä saarella Etelä-Atlantilla. Siellä löytyy tuskin ollenkaan hammasmätää. Kaikki lapset ovat siellä saaneet äidinmaitoa 12 à 14 kk. Hammasharjaa ei käytetä ollenkaan. Ravinnon muodostavat liha, kala, maito, munat ja peruna. Sokeria ei käytetä ollenkaan. Ei myöskään jauhoja ja leipää. Laiva käy vain kerran vuodessa, mutta saaren köyhät asukkaat tuskin kykenevät ostamaan viljaa tai jauhoja. Porkkanoita, kaalia ja omenoita viljellään saarella ja ne saavat korvata viljan.

Sivistyskansojen nykyinen ruoka ja sen valmistustapa eivät anna hampaille tarpeeksi työtä. — Mitä vaikuttaa kunnollisen pureskelun puute leukaan ja maitohampaisiin? — Leuassa sen vaikutus huomataan siinä, että sen pituuskasvu on hidastunut. Leuka ei vielä 6 vuoden iässä olekaan siinä kunnossa, että se olisi valmis pysyvien hampaiden puhkeamiselle. Tämä on havaittavissa siinä, että maitohampaiden välit eivät ole vielä tarpeeksi suurentuneet. Toiseksi maitohampaiden nystyrät eivät ole vielä tarpeeksi kuluneet. Miksi niiden pitäisi kulua? — Siksi, että alaleuan on ennen pysyvien poskihampaiden puhkeamista siirryttävä hiukan eteenpäin, mikä on välttämätöntä normaaliselle hammasasennolle pysyvässä hammastossa. Nykyinen ruuanvalmistus on kehittynyt niin korkealle, ettei ruuan hienonnuksessa juuri hampaita tarvitakaan. Kieli jo riittää saamaan suupalan nieltävään kuntoon. Hampaiden käyttämättömyys on omiaan surkastuttamaan hampaistoamme. Samalla kun ei pureskella, ei sylkeäkään erity riittävästi, eikä mitään hampaiden luonnollista puhdistumista synny. Kun vielä muistamme, että ruokamme sisältää runsaasti sokeria ja jauhonaineita ja kaiken lisäksi käytämme kaikenlaisia makeisia, niin käymisaineita on aina runsaasti suussa. Käymisessä syntyvät hapot liuottavat kiillettä, ja niin on bakteereille tie avattu hampaiden tuhoamiseksi.

Edellä jo mainitsin, että hammasmätä on sivistyksen tuote. Onhan muitakin tauteja, jotka ovat tulleet sivistyksen mukana, mutta niitä on yhteiskunta väellä ja voimalla noussut vastustamaan. Taistelu hammasmätää vastaan on jätetty melkein yksinomaan hammaslääkärien asiaksi. Me olemme koettaneet parhaamme. Olemme paikanneet, ottaneet hampaita pois, oikoneet niitä ja tehneet uusia, mutta siitä huolimatta huonohampaisuus vain lisääntyy. Missä on syy? — Siinä, että ennakkohoito on jäänyt sivuseikaksi. Perustavaa laatua olevaa parannusta emme voi saada aikaan ennen kuin voimme vaikuttaa siihen, että saamme lastemme hampaat vastustuskykyisemmiksi ja voimme vaihtaa hampaiden keinotekoisen puhdistuksen luonnolliseen, oikean pureskelun aiheuttamaan puhdistukseen. Nyt ovat silmät tässäkin suhteessa alkaneet aueta. Kaikkialla sivistysmaissa, kuten Saksassa, Englannissa, Norjassa ja erittäinkin USA:ssa, on tehty suuriarvoisia tutkimuksia. Koetetaan keksiä sopivia ruokajärjestelmiä, joissa olisi trpeeksi sekä vitamineja että kivennäisaineita ja jotka antaisivat hampaille tarpeeksi työtä ja samalla myöskin puhdistusta. Tällainen on esim. Oslon kouluaamiainen, joka sisältää seuraavaa: 100 g kovaa ruisleipää, 12 g voita tai margarinia, 30 g juustoa, 1/3 litraa maitoa, 250 g porkkanaa (lanttua, kaalia, omenaa, marjoja). Olkoonpa ruokalista millainen tahansa, niin yhteistä niille kaikille on se, että tahmaiset puuro- ja jälkiruuat ovat poissa. Viimeinen ruoka on aina raaka hedelmä tai juurikas tai jokin raaka vihannes.

Toivoisin, että meillä Suomessakin pian ruvettaisiin entistä suuremmassa määrässä opastamaan ja valistamaan tässä hammashoidollisessa asiassa ja että taistelu hammasmätää vastaan tulisi voimakkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Hammasmätää on helpompi välttää kuin voittaa. On aina muistettava, että terveet, hyvin hoidetut maitohampaat ovat osaltaan takeena terveiden, pysyvien hampaiden synnylle.

TOUKOKUUN . . .

(Jatk. siv. 149.)

ottamasta ystävällisesti meitä vastaan. Koti oli uuden uutukainen vaalein maalatuin seinin ja levein aurinkoisin ikkunoin ikkunalaudat täynnä kukkivia kukkia. Tässä talossa oli kaksi tilavaa huonetta, perheellä on vain yksi poika. Suuremmat perheet ovat saaneet kolme huonetta asuttavikseen. Tämä avioliitto oli solmittu Kyyhkylässä, nuorikko oli tullut emännäksi Kyyhkylän keittiöön ja löytänytkin oman emäntäpaikkansa invaliidin vaimona. Invaliidin vanha äiti auttelee keittiössä miniäänsä. Mummo myhäilee tyytyväisenä. Ajattelen itsekseni: onnellinen sankariäiti, kun saat vanhoilla päivilläsi tuntea, että poikasi työlle on annettu se arvo, minkä se on ansainnut. Kuinka moni sankariäiti onkaan saanut vain nöyryytyksiä palkkana siitä, että on kalleimpansa isänmaalle antanut.

Niin, häitäkin on ehditty Kyyhkylässä tämän 11-vuotisen olemassaolon aikana viettää, samoin ristiäisiä, hautajaisista puhumattakaan, joita niitäkin on sattunut tavallista useammin katsoen isäntien ikään ja lukumäärään. Mutta eihän se ihme ole, kun ajattelemme, että puhumme invaliideista. Hehän ovat monessa tapauksessa jo elämänsä eläneet tullessaan invaliidikotiin. Siti siellä vielä töitäkin paiskellaan. Maanviljelyspuolella ei ole palkattua väkeä, vaan hoitavat invaliidit itse tämän 191 ha tilan, mistä 32 ha on viljeltyä maata. Karjapuolella tarvitaan palkattua naisväkeä, karjakko ja apulainen. Kävin navetassakin ystävällisen jääkärioppaani kanssa. Siellä oli parikymmentä komeata lehmää ja niitäkin komeampi sonni "Ryssä". Joukko vasikoita, possuja ja vuohia sekä 400 kanan kanala täydentävät karjan. Tulipalon jälkeen ovat kaikki rakennukset rakennetut ajanmukaisiksi ja ovat nyt sekä ulkoa että sisältä kauniit katsella.

Näin on kiertokäyntikin Kyyhkylän alueella loppuun suoritettu. Edessä on lähdön hetki, ei iäksi, vaan ajaksi toivottavasti. Sinne jää kohta taaksemme valkea talo, häviää näköpiiristä sen kauniit klassilliset ääriviivat ja sen ympärillä aukeneva elämäntäysi piha, mistä kuuluu lasten iloisia ääniä. Vielä etäältä autosta katsellen on Kyyhkylän kartano lukuisten lippujen hulmutessa sen alueella kuin jokin ihmeellinen valkea yhdyskunta, mistä kauas ulkopuolelle säteilee pyhäinen mieli. Kunpa se voisikin säteillä sitä koko kansaamme, niin että tästä toukokuun 16 p:stä kerran tulisi koko kansan juhlapäivä. Silloin voisivat vapaussoturit viettää rauhaisia vanhuudenpäiviä ja nukkua onnellisina isänmaan mullassa.

Viipurin Talousammattikoululla

NEITSYTNIEMELLÄ alkaa 4½ kk. kestävä talouskurssi elok. 7 p. Hakemukset, joihin on liitettävä papinkirja, lääkärintodistus sekä jälj. koulutodistuksista, on lähetettävä ennen heinäk. 20 p. Kurssimaksu aamupuuroineen ja päivällisineen 2.600 mk. Täysihoito 4.300 mk koko ajalta. Kaksiviikkoinen säilöönpano-, kasvis-, y.m. ruokien valmistuskurssi alkaa 1 p. elok. Maksu 400 mk.

Kyselyihin vastataan postimerkki lähetettäessä.

Puh.: Viipuri 1284. **IDA SOININEN.**

NAISTEN TEHTÄVÄ . . .

Jatk. siv. 147.

kansalaistoimintaan, kansalaisvelvollisuuksien täyttämiseen.

Kauan oli Suomen naisen toiminta rajoitettu vain kodin hiljaiseen piiriin. Nyt on toisin, nyt on Suomen nainen valtiollisesti samanarvoinen kuin Suomen mieskin, valiten yhdessä hänen kanssaan maamme edustajat ja näin yhdessä miehen rinnalla vaikuttaen suoranaisesti tai välillisesti maamme lainsäädäntöön. Emmehän me naiset tahdo emmekä voi jättää kansalaisvelvollisuuksiamme täyttämättä, varsinkaan tänä vakavana aikana, jolloinka punainen suunta niin rohkeana tässä maassa taas uudelleen nostaa päätään. Emmehän me äidit salli, että meidän lastemme koulurauhaa uudelleen kavalassa puoluekiihkossa häiritään, emme hyväksy, että meidän kotiemme kynnyksen yli uudelleen astuvat punaisten asialla olevat kuulustelijat tutkimaan meitä, lasten vanhempia, olemmeko antaneet lapsillemme luvan laulaa isänmaallisia lauluja. Sitä emme salli, vaan me käymme vaaliuurnille antamaan äänemme sen suunnan edustajille, jotka ovat lähteneet toteuttamaan valkoisen armeijan testamenttia. Me annamme äänemme Isänmaalliselle kansanliikkeelle, joka taistelee Jumalan, kodin ja isänmaan puolesta.

UUSI HUOMEN

Isänmaallis-kansallisten
naisten oma lehti

Tilatkaa se!
Levittäkää sitä!
Ilmoittakaa siinä!

Päivän yllätys:

VAALI-kahvi

kauniissa sinimustassa 1/4 kg:n pahvikotelossa.

Erittäin hyvä kahvisekotus Saatavana yli 1000 myyjältä.

Kysykää kaupastanne tätä ja muita tunnettuja kahvilaatujamme

- *Käyttäkää sinimustia tulitikkuja* ynnä muita tarvikkeita, joissa on merkkimme.

Rek.tav. merkki.

T:mi
IKL:n KAUPPA Oy.
H:ki Puh. 26 404, 21 640 ja 36 513

O/Y DAN. WARD A/B
KUKKAKAUPPA HELSINKI

E. ESPLANADINKATU 20
Puh. 37 935 ja 28 982
ALEKSANTERINKATU 48
Puh. 31 535 ja 33 303
LASIPALATSI
Puh. 62 185

Aina suuri varasto aistikkaita sidontatöitä.
Kukkatilausvälityksiä maailman kaikkiin osiin.

TAIDEKUDONTA

Helsinki.
Yrjönkatu 7. Puhelin 32 760.

Toimittaa varastosta ja tilauksesta kaikkia kodin sisustuksessa käytettäviä töitä, kuten: huonekalujen päälliskankaita, verhoja, pöytäliinoja, kuvakudoksia, ryijyjä, karvalanka- ja riepumattoja.

Kauniita täyspellavaisia aamiais- ja kahviliinoja.

Käytännöllisiä

Tailorissa on nyt mitä parhain valikoima käytännöllisiä "joka sään kesätakkeja" aistikkaita ja huokeita. Samaten on siellä muita muodikkaita kesätakkeja ja kävelypukuja.

TULKAA VALITSEMAAN!

Tailor

STOCKMANN 3 kerr.

MUSTA KARHU

HELSINKI
Keskusk. 7

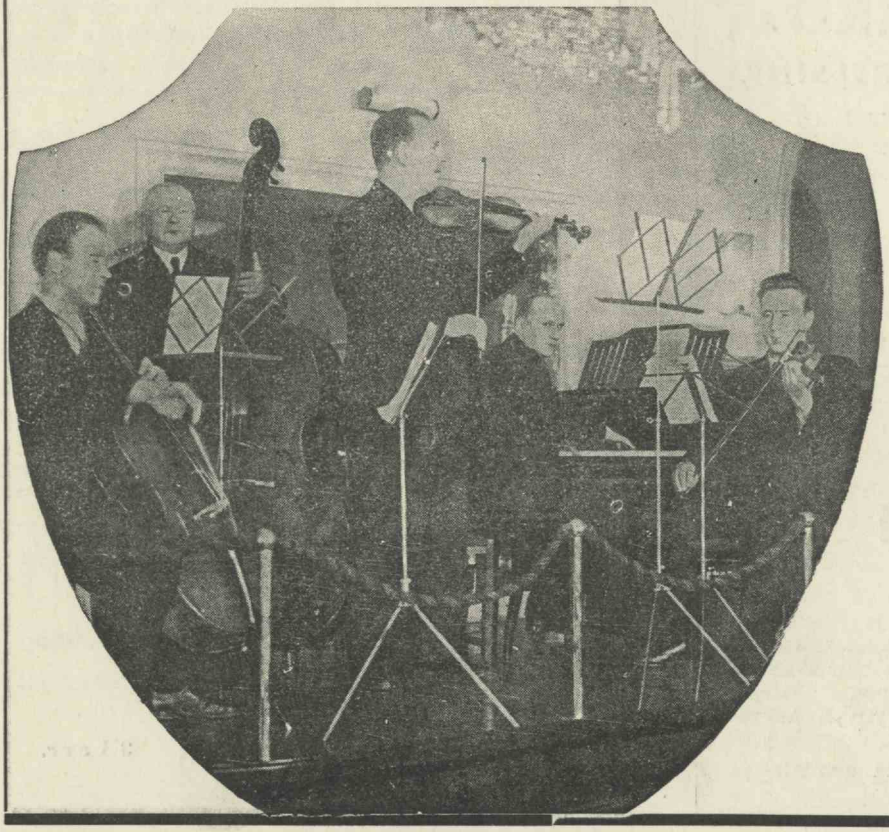

Suomalais-kansallinen

SUUR-RAVINTOLA

keskellä Helsinkiä

KUULUISA

Erinomaisista aterioistaan
Hyvästä musiikistaan
Loistokahvistaan
Reippaasta
yhteislaulustaan

Mk 3:—

Helsinki 1939. Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike.